

హుర్రాజోపట్టణము.

ఇటలీయన్ బాంబులు వేయటం

రోము మే 7:—ఇటలీయన్ నావావిమానములు నాలుగు జయప్రసాదముగా గుర్తింపబడ బాంబులు వేసెను. విమానము నురక్షితముగ తిరిగి వచ్చింది.

జున్నులు, విరియో వైనికుల వరస్పర విషయములు చెప్పుకొనుట.

లండను, మే 5:—కెప్టెనువిలియం రెడ్డెండు ఎం. పి. గారు జాన్ రెడ్డెండుగారి కిట్లు వ్రాసెను. విరియో వటాలమున కాదుగా జున్నులు కొన్ని నోటీసులను జూపించిరి. వాని యందట్లు వ్రాయబడి యుండెను.

“విరియోలో ఒక తిరుగుబాటు జరిగినది. ఇంగ్లీషువారు మీ భార్యపుత్రులవై తుపాకులు గాల్చుచున్నారు. ఇంగ్లీషు వైరక కాసము తొగివేయబడినది”

విరియో వటాలమువారి నోటీసును వ్యాదయ భార్యకముగా గ్రహించిరి. తమ జాతీయ గీతమును “రూల్ బ్రిటానియా” అను గీతమును గానము చేయుచు విరియోవారు తమ జవాబు నిచ్చిరి.

మెక్సికో స్వయంపరము.

వాషింగ్టను, మే 7:—విల్లిస్టాగారి అనుచరులగు దొంగలవిదగ అమెరికా ఆర్మీకి అకస్మాత్తుగపడి 42గురను చంపించిరి. చాలమందికి దెబ్బలుతిరిగినవి. అమెరికావారికి దెబ్బలు తిగలేదు.

ఆంగ్ల యువరాజు

ఇటలీయను సేనానుభవము జూరటం.

లండను, మే 7:—ఆంగ్లయువరాజుగారు రాజుగారితో గలపి ఇటలీ దేశపురాజు కిక్రే ఇమాన్యుఎల్ గారి అతిథిగా నుండుటకు వెడలిరి. ఇమాన్యుఎల్ వై చాల ముందుకుపోయిన ఇటలీయన్ వైద్యకంత్రికి యువరాజుగారు దర్శించిరి. ఫిరంగుల కర్ణము జోగమునకు యుండెను. యువరాజుగారి కత్తు ల్నాచుకనవై స్యాగత మొనగబడినది.

హార్డింగ్ వైద్యకభాషాల

వాషింగ్టను మే 5:—హార్డింగ్ వైద్యకభాషాలకు వటి రూపొందిన చందా ప్రాగటించబడినది.

సర్ రవింద్రనాథ్ ఠాకూరు.

కలకత్తా, మే 7:—“టానుమారు” అను స్త్రీమరువై జపానకు పోవుచున్న సర్ రవింద్రనాథ్ ఠాకూరుగారు 6-వ తేదీసాయంత్రము చాల చీకటిపడినవెళక రంగూనులో దిగిరి.

కలకత్తా వారి కియవలచుకొనిన స్వాగతము ఈ సాయంత్రమునతడు నిలిపివేయబడినది.

యోల్కాల్ మండల సభ

అభ్యర్థిపర్యవసానము.

యోల్కాల్, మే 6:—యోల్కాల్ మండలసభ ఈ దినము క్రీసాయంత్రము నాలుగు గంటలకు సమావేశమైనది. ఆహ్వాన సభాధ్యక్షులు సభ్యులకు స్వాగత మొసంగుచు మండలములకు పూర్వ చరిత్రమును, ప్రస్తుత స్థితిని వివరించి అందఱును సంతోషమునకే (ప్రభుత్వమువారికి ప్రస్తుతయధ్యక్షున దోడ్పడవలయుననిచెప్పిరి. మాధవరావుగారు ఆనరల్ డిప్టీ గారిని ఆ గానవాదకపత్రము కలకరించుట కాహ్వానించిరి.

అభ్యర్థిపర్యవసానము.

సభ్యులందఱును గూర్చి చెప్పుచు ప్రభుత్వమువారు మనకు బహుమానముచేసిన సత్కరలేదు. వారి స్వగరిసాలన గల ఇతరదేశములలో పాటు ఈ దేశమునకును వ్యాధియను చేయుట ప్రభుత్వమువారి విధియై యున్నదని చెప్పిరి. తరువాత వై.కె.లకు కృత్రిమించు విషయమును గూర్చియు, అనురాగియించు ఒక కథాశాలను స్థాపించు విషయమును గూర్చియు, వా చరణ్యనిందిరి.

అంతట సభ ముగిసినది. వజ్రుల చేత సమావేశమగును.

దివ్యాధి కమిషనరు చాప్లెనుగారు మొదటినుండి చివర వఱకు సభయందుండిరి. ప్రభుభారంభమున సభ విషయమై తమ యాలోచనకరములను వాక్యములను చెప్పిరి.

నూతనకల్పన సిరపరచు

భారతీయ కార్యాలయము.

సంవత్సర వృత్తాంతము.

కలకత్తా మే 6:—యధ్యక్షులన నూతనకల్పనములగు వస్తువులసంఖ్యను తగ్గించగలిగెను గాని క్రొత్తవస్తువుల తేము క్రమములను కనిపెట్టుటను తగ్గింపలేదు. ఈ కార్యాలయమునకు నూతనకల్పనల సిరపరచు నిమిత్తము 1913-వ సంవత్సరము లో 705 వచ్చినవి. ఈసంఖ్య 1914 సంవత్సరములో 588 కిని, 1915 సంవత్సరములో 445 కిని, తగ్గిపోయినది. సిరపరచు వస్తువులకొరత ఏటేట చెల్లించవలయు రుసుములవిదనే ఈ కార్యాలయపురాబడి ఆధారపడవలసియున్నది. సిరపరచినవస్తువులసంఖ్య ప్రతియేటను అభివృద్ధి యగుచుండుటవలన క్రొత్త వస్తువులు రాకుండువత్తమును భరింపగలిగెను. మొత్తమువిదగ తగ్గినఅదాయము రూ 2,400 లు మాత్రమే కనబడుచున్నది. ప్రస్తుతమున్న చట్టములో 3-వ సెక్షను ప్రకారము 2416 దిర ఖాస్తులలో 1775 దిరఖాస్తులే సిరపరచబడినవి. ఇ వ్వు యు ను దీనంబు 81-వ తేదీకి అనుబంధమున వి. మూడురకముల వస్తువులను సిరపరచగూడదని పిటిషనును వచ్చినప్పటికి దిర ఖాస్తుదారులకతమున నే తీర్పుచెప్పబడినది. నికటిసంవత్సరము 4 పిటిషనులు వచ్చినవి. కేంద్రదరఖాస్తుదారుల కతము చేయబడినది.

ఒకటి విచారణములో నుండుబడినది. ఒక్కటి మాత్ర మేకొట్టివేయబడినది. కొన్ని కేసుదరఖాస్తులుగూడ సిరపరచబడినవిగాని ప్రస్తుతము అయిలలోనికి రానీయలేదు. 7 రకముల వస్తువుల సిరపరచుటను తప్పించవలయు నని ఆరుదరఖాస్తులు వచ్చినవి. వానికి లై సెన్సు యిచ్చబడినది.

తక్షి ఈ కేసుల గలిగియుండుట:—22 పానుల ఈ గ్రేటు తక్షి ఈ కేసుల గలిగియున్నాడని రూ 50 లు జుల్కానా వేయబడిన టేబుల్ బుక్కుకు కట్టము చీప్ కేటెక్టు గారు రూ. 9000 లు జుల్కానా విధించిరి. 5 న్నర పానుల ఈ కేసులను ఎగుతుచే యటకుకీయట్టి యుచుండెనని రుజువై అతని కీజుల్కానా వేయబడినది.

తిరుపురము వస్తుప్రదర్శనము:—కాసు 15, 16, 17 వ తేదీలను తిరుపురమునందలి తొమ్మిదవ ప్రభుత్వము జరుగును. ఆ సమయమున కోయంబుత్తూరు జిల్లానుండు తిరుపాచేయబడిన వ్యాధిసాయక, పారిశ్రామిక పదార్థములు గూడ ప్రదర్శనయగును. గవర్నరుగారు కూడ ప్రదర్శనము జూడ విచ్చేసెదరు.

యుద్ధసహాయ నిధి.

విప్రము నెలాఖరుకు యధ్యక్ష పరగణాలు జేరారు రాష్ట్రములలో యుద్ధసహాయ నిధికి గాను 60,204 రూపాయలు వసూలయినవి. యధ్యక్షరంగ సేనానుభవమునకు మెసాపాటేమియూ యుద్ధముల సై:కులకు సౌకర్యమును కూర్చుకే ఈసామ్య పోగించేయబడినది. దీనిలో 40,407 రూపాయలును, బహిరంగమున రెడీ కాన్ సంగుమువారికొరతగాను సింలా ఎల యన్న బ్యాంకిలో చెల్లించండి 15.0 రూపాయలును ఖర్చు అయిపోయినవి. తమకు కూర్చుబడిన సౌకర్యములకు వసుస్కరించుచు సైనికులనుండి యుత్తరములు వచ్చినవి.

అమలమతి బడవినది. దీని ప్రధానాధ్యక్షి విశేషముల బొగడుట కిదియేచాలును. దురక గ్యారంటీలు పూ:లు, ఇయ్యనేల. దేశమందంతటను వాడబడుచున్నది. యొకటియే. ఇంతింత వాడి చూడవచ్చుచో కంటనే వాడడు. నిశ్చయముగ సంఘోషమును గలిగించగల గొప్పవరము. ఒక్కసారి వాడినచో అల్పమును మీరే విడవవలసివచ్చును.

హెచ్చరిక:— కామినియా ఆయిల్ అడిగినప్పుడు కొందఱు మోసగాండు ఏదో యొక సామాన్యపు నూనె చూపి “ఇది చాలామంచిది. విక్రీతి చాకగ అదిగివేసి వానిని కొనముల బెప్పుచున్నారట. ఆమాటలచే మోసపోకుడు. ఆ నూనె లోని వాడికి మిక్కిలి లాభము వచ్చుచుండుటచే అట్లు చేయుచున్నాడు. కామినియా ఆయిల్ రిజిస్టర్డ్ మాడ్కూ చూచి కొనడు.

ఒక సింలా 1-3 రు 1-0-0. వి. పి. రు 0-4-0
3 సింలా రు 2-10-0. వి. పి. రు 0-7-0

సోలుపేటెట్లు, ఆంగ్లో. ఇండియన్ డ్రగ్స్, అండ్ టెమిక్ల కంపెనీ,
రెవ. శామ్మూసీడ్ మార్కెటు, బొంబాయి.

యదరాను ఏటెట్లు- మెహతాపురుషోత్తం మూర్తి, 29, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

లావోరు రాజద్రోహపు కేసు

అప్పీల్ ఫలము.

లావోరు మే 7:—స్వేమలు ట్రిబ్యునల్ చే నరణ శిక్షనుబొందిన 6 గురు రాజద్రోహులు ఇయ్యకొనిన అప్పీలు వై మంబాబు దొరతమువారు తమ ఉత్తరవులను శ్రీకటిం చిరి. నరణశిక్ష వేయబడిన 28 వ మద్యయి మీరసింగుకు లెప్పి నెంటు గవర్నరుగారు యావజ్జీవ ద్వీపాంతవాసశిక్షను విధించిరి. అతనిఅన్తి మందచియుత్తరవులలో చెప్పబడినట్లు దొర తనమువారివేయ చేయబడును. తక్కిన ఐదుగురి అప్పీళ్లును త్రోసివేయబడినవి.

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము.

వై నుచాన్యేలరు పద్ధతి.
ఉదకమండలము మే 7:— అనరల్ రెవ. పి. ఎన్ శివస్వామి అయ్యకుగారు మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు వై నుచాన్యేలరుగా నియమింపబడిరి. వారు మే నెల 19 వ తేదీ నుండి ఆవదవిని గ్రహించును.

“సాగంధిక గ్రంథకర్తలకు గుండు జగన్నాథము (కాకినాడలో) గారివద్ద పూర్వపు తెలుగు గ్రంథములు దొరకును”

త్వరపడుడు! మంచిలాభము!!

బహుమతి.
“లండన్ స్వీసుపాకెట్టు గోయూరము”

ఈ గడియారము మేము ప్రత్యేకముగా సీమలో నుండి రప్పించి యున్నాము. ఇది చూచుట కందమై తల నీగము ను దెన్లు పూర్వ అను గ్గాను దూమును గలిగి బహు నాణ్యమైన పవతో చేయబడి యుండును. ఇది ఇంగ్లీషు మాదిరి గడియారము. అనేక గడియారములు విక్రయించితిమి. మా కంపెనీ పేరు ప్రఖ్యాతిపొందవలసిన రూ 2-0-0 ఖరీదుగల మేలక ఫాక్టరీ పేనా ఇవా ముగా పంపించబడును. గడియారం ఫాక్టరీ పేనాతో కలియం రూ 3-0-0. వి. పి. చార్జ్ 0-5-0 ప్రత్యేకము. ఆంధ్రప్రదేశ్ చందాదారులకు మాత్రము ఇవ్వబడును. మీ ప్రతిక నెగిబడు తెలుపవలయును. వి. ఎ. ఎస్. వాణి, నెం. 8 ఇనశిల్ ప్లెషిధి, మదరాసు.

కుంతల

చక్కని తెనుగునవల. చదివితీరవలయును.
ఇది గుంటూరుకోర్టు క్లీకరు
మందపాటి వేంకట వరదరాజముశర్మ, బి. ఏ.,
విరచితము
వెల 8 అణాలు. గ్రంథాలయములకును, స్త్రీలకును విద్యార్థులకును వెల 7 అణాలు.
గ్రంథములు గ్రంథకర్తయద్ద దొరకును.

స్త్రీజనమునకు ముఖ్యమగుభూషణము.

చక్కని కలకట్టు.

కట్టువలె, మెత్తనై, దట్టముగానుండు నల్లనిశిరోజముల కొరని స్త్రీలుందురా?

కామినియా ఆయిల్ (రిజిస్టరు)

స్త్రీలకు కప్పునగు మెడకలకు నెలెట్లుపారలకును స్త్రీలకును, చిన్న బిడెలకును. ఉష్ణధిక్యమునకు తలవల్లబడును, నొప్పిపోవు, బట్టకుల బాగుబడును, అన్నిటికన్న మిన్న సువాసన లభించును.

మైసూరు వస్తుప్రదర్శనమున బంగారుపతకము

అమలమతి బడవినది. దీని ప్రధానాధ్యక్షి విశేషముల బొగడుట కిదియేచాలును. దురక గ్యారంటీలు పూ:లు, ఇయ్యనేల. దేశమందంతటను వాడబడుచున్నది. యొకటియే. ఇంతింత వాడి చూడవచ్చుచో కంటనే వాడడు. నిశ్చయముగ సంఘోషమును గలిగించగల గొప్పవరము. ఒక్కసారి వాడినచో అల్పమును మీరే విడవవలసివచ్చును.

హెచ్చరిక:— కామినియా ఆయిల్ అడిగినప్పుడు కొందఱు మోసగాండు ఏదో యొక సామాన్యపు నూనె చూపి “ఇది చాలామంచిది. విక్రీతి చాకగ అదిగివేసి వానిని కొనముల బెప్పుచున్నారట. ఆమాటలచే మోసపోకుడు. ఆ నూనె లోని వాడికి మిక్కిలి లాభము వచ్చుచుండుటచే అట్లు చేయుచున్నాడు. కామినియా ఆయిల్ రిజిస్టర్డ్ మాడ్కూ చూచి కొనడు.

ఒక సింలా 1-3 రు 1-0-0. వి. పి. రు 0-4-0
3 సింలా రు 2-10-0. వి. పి. రు 0-7-0

సోలుపేటెట్లు, ఆంగ్లో. ఇండియన్ డ్రగ్స్, అండ్ టెమిక్ల కంపెనీ,
రెవ. శామ్మూసీడ్ మార్కెటు, బొంబాయి.

యదరాను ఏటెట్లు- మెహతాపురుషోత్తం మూర్తి, 29, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

చతుర్థాంధ్ర మహాజనసభ

కాకినాడలో నమావేశమగుట

రెండవ దినచర్య

(మా పత్రిక ప్రోత్సహకర్తృత్వము)

కాకినాడ, మే 9: (ఉదయము 9-10 ని.)— ఆంధ్ర మహాజనసభ సేటియందము 7.30 నిమిషములకు తిరిగి నమావేశమైంది. కాతా శ్రీరామకృష్ణగారు పాడిన వందేమాతర గీతముతో కార్యక్రమము ప్రారంభమైంది. తరువాత శ్రీరామమును ప్రార్థనంబ మైనది.

శ్రీరామములు

మొదటి శ్రీరామము కాటాను, మెహత, కీసమర్రి, ముబిహ్మణ్ణ అయ్యల సురణములకు సంబంధించింది. ఈ శ్రీరామమును అగ్రాధికారి ప్రతిపాదించిరి. సభ్యులకు గీతముగ దీని సంకీర్తనంబిది. శ్రీరామము జనకు నక్కడు సభ్యులందరు నిలబడి యుండిరి. పండిత నాగోదీ రావు, ముట్లూరి ఆదిశారాయణయ్య, సురజాడ అప్పారాయ కవి, వి. సి. మెట్టాపు సురణములకు విచారించుచు ప్రతి పాదించబడిన శ్రీరామము రెండవది. శ్రీరామము సభ్యులచే సంకీర్తనయినది. మొన్నపర్వ ప్రభువును మౌదయపూర్వక మైన స్వాగత మర్పించుచు అగ్రాధికారి మూడవ శ్రీరామ మును ప్రతిపాదించిరి. సభ్యులందరు శ్రీరామమును సంకీర్తించిరి. తరువాత అగ్రాధికారి నాగోదీ రావును, వారిమిత్రులందరినీ వారికి విజయముకలుగవలయునని సభవాదు శ్రీరామించిరి. బాతీ విద్య కళలు పుత్రులు అటలకు సంబంధించినది ఆయనకు శ్రీరామము. దీనిని పోషించి పోత్తానాపరమ మౌగలను యోచించుటకు స్థాపితంబునువారిని కోరిరి. ఈ శ్రీరామ మును మొదటి రామచంద్రరావు దీని. గారు ప్రతిపాదించగ, కాతా శ్రీరామకృష్ణగారు నెకండుచేయుచు బాతీవిజయము నభివృద్ధి పరువలసినదనియు బందన బాతీయకళాకాలను కో షింప వలసినదనియు సభ్యులకు కోరిరి. మల్లాది నుబ్బారావు గారు శ్రీరామమును బలపరచిరి. పోస్టెను బులును రామ బోగి రావు గారు శరీర వ్యాయామమునుగురించి ముచ్చటించుచు పాశ్చాత్యవ్యాయామవర్ధకుల నెత్తిపాదన సభ్యులు కడలేబుట్టు నవ్వ మొదలు పెట్టిరి. పాతకాలలో దేశీయవ్యాయామము వర్ధకుల నడలించునట్లు చేయవలసినదని దొరకనమానారి దుగ్గిరాల సూర్యవ్రాతాశ్రావుగారు ది.వి. గారు కోరిరి. ఆంధ్ర కవిలెల్లజూలగున్నయ్య, తిక్కన పోరనలకు స్వాగతవిన్నములను నెలకొల్పవలసినదనియు ఆంధ్రబాతీ యాధారము వర్ధంతులకు జరుపవలసినదనియు వందగులను జరుపవలసినదనియు దివాకర్ల తిరపతి శాస్త్రిగారు శ్రీరామము నుపపాదించిరి. తిక్కనాదులకు స్వాగతవిన్నములను నెలకొల్పవలసినదనియు ఆంధ్రులు తమ బాతీయగౌరవమును గాపాడినవారగుదురనియు తమ శ్రీరామోపపాదనమునందు సుడిచిరి. దీనిని బారిష్టరు ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణగారు నెకండుచేయుచు బుద్ధ భీష్మ శ్రీరామచంద్ర శివాజీ కృష్ణరాయల వర్ధంతులకు శ్రీరామనామము బలుకు బాలవాగమ్య మున్నగు వల్పాదు వీరుల వర్ధంతులను మనము జరుపుచుండవలయునని నెలవిచ్చిరి. మూడవ శ్రీరామచంద్రశాస్త్రి వెన్నలకంటి అప్పారావుగారు బలపరచిన తరువాత శ్రీరామము సంకీర్తన మైనది. ఆరవ శ్రీరామము విషయమై నెకవల్లి రామస్వామి గుప్త గారును చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహము గారును ముచ్చటించిరి. కవి మౌదయమును తెలిసికొని వారి వద్ద కార్యములనువరించుటకంటే వేరే సుగ్రహిణిమౌనక్కర లేదని వరసింహము గారు నడిచిరి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించినదియేదో శ్రీరామము ఈ శ్రీరామమును విశాఖపట్టణ ములోనివరసింగరావుకళాకాలవిభాగోపాధ్యాయులగు పి.టి. శ్రీనివాసఅయ్యగారు ఎ.ఎల్.ఎం.య్య. గారుపాదించి పది వేలమంది విద్యార్థులపరిష్కారములనువందమందికరిష్కారములను చేయుచుండు రెంటిలకకకగనన్నదో కలపరచిబాతీభామభేద ములనుపాటించకచెప్పే పురాణధానికంటెకు, కీర్తనద్యాలను ముఖాలోక నియమములను చేయుట యశంగతము నెలవిచ్చిరి. శ్రీరామమును నెమిలి కట్టాభిరామారావు వేరువరపు రామదా ను, ఎం. చెంగయ్యగారు బలపరచిరి. ప్రభుల లక్ష్మీనరసింహ ముగారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ తత్వమును సురంచి చచ్చించి జ్ఞానభామతోనే విద్యాబోధమును గావించవలయునని నొక్కి చెప్పిరి. పురుషులతోపాటు స్త్రీలను కూడ ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయమందు చేర్చి కొనవలయును. స్త్రీలు

భావసంతతి కారణము. ఆంధ్ర జేతమును ప్రకాశింప జేయ వీరమాతము. బాతీయ విద్యనాధారము చేసి కొని మనమువృద్ధిపొందవలెను. ఇందుకు తగినసత్కారమును చేసి కొనవలెను. నడించి మానుమంతరావు గారును నూతన విశ్వ విద్యాలయమువరసింగు ముచ్చటించిరి. శ్రీరామములో సాధ్యమైనంతవరకును అనువదములను తీసివేసివ్యాసునియుక్తాంత్ర గ్రహాపీఠము ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునందు ఆంధ్రములో చదువు చెక్కవలయుననియు కోరినానుంతరావు గారునొక్కివాక్కుచ్చిరి. ఆంగ్ల, బాతీయవిద్యలచాత్రమును వాడవలెననినాని కృత్యాసమును వేర్వేర్ ఆంధ్రవిశ్వమున జేరవలెనునుబోధక ము కాబాలదని నాగునెలవిచ్చిరి. మానుమంతరావుగారు తీసి వేయవలసినదని కోరినదములను తీసివేయుటకు సభవాదంగీ కరించిరి.

అంతటితో సభముగిరినది.

నాడుంకలము 4 గంటలకు తిరిగిసభమొదలు.

ఆంధ్రభద్రతమును నిర్దేశింపి తంతివార్త మెచ్చువర్త ప్రభువును పంపిండు:— రెండుకోట్ల ఇరువదిలక్షల మంది ఆంధ్రజనుల పక్షమున చతుర్థాంధ్ర సభ సమావేశమయి మెచ్చువర్త ప్రభువుగాను హిందూ దేశ పాలనను నిర్వహించు సందర్భమున వారికి మౌదయపూర్వకము స్వాగతమునిచ్చిరి. వారిపాలనలో భారతీయుల కామితార్థములు సఫలీకృతములగు నాకలము కోరుచున్నారు ఆంధ్రుల రాజభక్తిని బాధించకరికి తెలియజేయవలయుననియు సభవాదు కోరు చున్నారు. ఆంగ్లములకు మిక్కిలిమందలికిని త్వరలో విజయ ము కలుగవలసిన స్వవాధీనవంతుల ఈసభవాదు పార్థింపు చున్నారు.

దత్తచండలములనుండి చాలమంది ప్రతినిధులు వచ్చిరి. బరంపురమునుండి ఏ. పి. పాతోగారును బుడవలెనుండి గిరి రావుగారును చెన్నపురముండి టంకటూరు ప్రకాశముగారును విచ్చేసిరి.

II

కాకినాడ మే 8:— ఆంధ్రసభావందరమును వైదా వేంకటచలపతిరావు పురమందిరమునకు వెనుకనున్న బహిః ప్రదేశములో నిర్మించిరి. మందిరము వలయాకారముగను విశాలముగ నున్నది. తూర్పుననున్న ముఖద్వారమున నిలబడి చూచినయెడల ప్రభువుమన సభామంటపము కనబడును. సభావేదిక దాదాపు 5 వందలమంది జనులు ఆసీనులగునంత విశాలమై అర్ధచంద్రాకృతిగ నున్నది. వేదిక వివిధరకములగు పలురంగులతో గూడిన కృత్రిమలతో పత్రపుష్పములతోను, జరితోగూడిన రక్తవర్షపు కుచ్చులతోను, ముద్దులొల్లు నున్ని తకాగితపు కుచ్చులతోను, బుద్ధతోను, కలశములతోను పక్షు లతోను నలరాయచుండెను. వీనినన్నిటిని తోరణ తోరణ ములుగ గట్టిరి. సుందరమైన వివిధరంగులు గలిగి కలికాకృతి లోనున్న పెద్ద గుమ్మటమును మందిరమధ్యమున (వేలాడ గట్టిరి. మందిరములో చుట్టును ప్రేక్షకులకును మధ్యప్రతిని ధులకును పీఠము లరుచ్చిరి. వేదికకు దగ్గరగా ప్రతివాదితేభ కులకు స్థానము లేర్పాటుచేసిరి. వేదికపై సన్మానసంఘము వారికిని ఆంధ్రప్రముఖులకును, నొకప్రక్క వసతి నేర్పరచిరి. మతోకప్రక్క స్త్రీలకై కొన్ని పీఠము లుంచబడినవి. వేదిక నలంకరించిన ఆంధ్రప్రముఖు లనేకమందిలో నీక్రింది మహా జనులను వేర్వేర్వదగి యున్నది.

శ్రీరాజా కే.వి. కృష్ణారావుబహదూర్, శ్రీరాజా మహీ పతిసూర్యారావుబహదూర్ సీతాశ్రమం, ఆనందలిలు బయ్య నరసింహేశ్వరశర్మ, ఆనందలిలు ఆం. కృష్ణారావు, ఆనంద లిలు నరసింహరాజు, నెమిలి పట్టాభిరామారావు కాకినాడుని నాగేశ్వరరావు, నడించి మానుమంతరావు ది.వి. వి. ఎల్. న్యాయలినుబ్బారావు, కూర్మా వేంకటచెడ్డనాయడు, ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణ, (బారిష్టరు) నడింపల్లి నరసింహారావు, (బారిష్టరు) ఎం. చెంగయ్య, ది.వి. వి. ఎల్. (నెల్లూరు) సి. మానుమంతరావు, (వెనకాడ) సి. సి. కృష్ణారావు, (బింగోలు) శంకరరావు, (ధర్మవరం) కోపల్లి మానుమంతరావు, కొండవేంకటప్పయ్య, కె. కోటిశర్మశర్మకృష్ణాశ్రీ, ఆర్. వెంకటరత్నంనాయడు, పి. టి. శ్రీనివాసఅయ్యగారు, (విశాఖ పట్టణ) భూపతిరాజు వేంకటపతిరాజు, డి. శేషచలపతి రావు, కాట్రపల్లి సీతారామనాయడుగారు.

సభాధ్యక్షులగు మోచర్ల రామచంద్రరావుగారిని బాతీయగీతములతో సభకు గొనవచ్చిరి. జయజయధ్వనములు జెలగ వారు సభావేదిక నలంకరించిరి. తరువాత సభ్యులందరు నిలబడి వందేమాతరం బాతీయగీతమును బాడిరి. ఆనంతరము ఆర్యసమాజపక్షమున ఆదిపూడి. సోమనాథరావుగారును బ్రాహ్మసమాజపక్షమున ఇ. సుబ్బుకృష్ణయ్యగారును, మహమ్మదీ యులపక్షమున ఒక సాహేబుగారును, క్రీస్తుమతపక్షమున సా లమకోరాజుగారును, ప్రార్థనలనుజరిపిరి. పి.వేంకటేశ్వరరావు గారు, కర్పూరహారతి పల్లెమును హస్తమందుబూని స్వాగత గీతమును మనోహరముగ పాడి. కుసుమములను వేదికపైనను, సభాసదులవైని జల్లిరి. పిమ్మట సన్మాన సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీరాజా కొచ్చర్లకోట వేంకటకృష్ణారావు బహదూర్ గారు తమ యువన్యాసమును జరిపిరి.

కృష్ణారావు బహదూర్ గారి యువన్యాసమును విశేష ముగా మహాజనులు కొనియాడుచున్నారు. ఆంధ్రోద్యమము పట్టగల దురభిప్రాయములను పారదోలుటకై వారు ప్రాసిన మాటలను ఆంధ్రోద్యమము బాగుగా గుర్తింపవలసి యున్నది. ఈ యాంధ్రోద్యమమును మఱియొక న్యాయమయిన విధముగా యోజింపవలసినదని వారాంధ్రోద్యమము జేసిన ప్రార్థన అలకిం పబడునుగాక. ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రనిర్మాణావకళకలను గురించి వారును స్పష్టముగా జేసిన యభిప్రాయములు సభా సదుల పూర్ణాంగీకారమును బడసినవి. హిందూదేశమునకు స్వ రాజ్యపాపి యవసరమనియు, భాషప్రయుక్త రాష్ట్రనిర్మాణమందుకు సోపానమనియు వారు చెప్పినప్పుడు సభ్యులు “వినుడు వినుడు” అని కేకలువేసిరి. ఏభాషలాడు వారికి ఆ రాష్ట్రముండి తీరవలయునని వారు తిరిగి నడివినప్పుడు సభ్యు ల ఆనందము పూర్తియయ్యెను. ఈయద్యమమును మొట్టమొదట శేలివేసినవారు సయితము ఇప్పుడు తిరిగివచ్చుచున్నారనియు, అభిప్రాయభేదము లడుగంటుచున్నవనియు కృష్ణారావు బహదూర్ గారు చెప్పినమాటలలో విశేషసత్వములేదని ఎవరనగలరు?

కృష్ణారావుపంతులుగారు, తాముప్రాసిన న్యాయతోప న్యాయమునుండి చదువుటయేగాక మధ్యమధ్య తమయభిప్రాయములు బాగుగా బోధపడుటకయి ఉదాహరణములను గూడ జూపుచు వచ్చిరి. (ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్ర) నిర్మాణమును గురించియే చాలనేపు వారు ఆశుధారగా నుపన్యసించిరి.

ప్రతినిధులు ఈక్రిందిజిల్లాలనుండి సేటి మధ్యాహ్నము 2 గంటలవరకును నమోదుచేయబడి యున్నారు. గంటాము, విశాఖపట్టణము, గోదావరి, కృష్ణ, గుంటూరు, నెల్లూరు, మదరాసు, చెంగల్పట్టు, కర్నూలు, కడప, ఆనంతపురం, బళ్లారి, తిరుచనాపల్లి, చిత్తూరు, మైసూరు, తెంగుటూరు, దాదాపు వెయ్యిమంది ప్రతినిధులును. పదిహేను వందలమంది ప్రేక్షకులు సభనలంకరించిరి.

ఆదిపూడి సోమనాథరావుగారు చదివినగీత.

అన్ని దేశములందు నాంధ్రునిర్మితము లె
వస్తుబాతములు వరలందుడ
అన్ని దేశములందు నాంధ్రులకొర్యాన్ని
విమలతేజంబుతో వెల్లుందుడ
అన్ని దేశములందు నాధిభాషయోమ
యద్భుతంబుగ నాట్యమాడుచుండ
అన్ని దేశములందు నాంధ్రులనుగుజాలి
పరమప్రశంసను బడయుచుండ
గాంచుసౌభాగ్య మెన్నడు గల్గుకొక్క
యంచు: చమితో నిరీక్షించె నాంధ్రమాత
తల్లికొరిక సరవేర్చి ధన్యులగుడు
అమలగుణసాంధ్యులార! యోయాంధ్రులార!!

III

సేటి ప్రాంతికాలమున బందరు శేషకళాకళాళు విద్యార్థులు బాతీయగీతములను, మేళాలిలులను బానుచుండ సాధనాశ్రమమునాకు తమ యాశ్రమమునుండి స్వదంక ఫిడేలు తాళములతో నగరపంక్తి వ్రసవలయును ఘోరమేగిరి.

ఆనంతరము ఆంధ్రమహాజనసభలందు సభాధ్యక్షులగు మోచర్ల రామచంద్రరావుగారిని సగౌరవముగా నెలకొనుటకు రయలువేస్తేనుకుట వెల్లిరి. ఆంధ్రులలో గొందలు స్నానమాడి పూజితాంబరములకు ధరించి నొసట తిలకంబులను దిద్ది పవిత్రమున మౌదయముకోవచ్చుచుండిరి. బందరుకళాళు విద్యార్థులు గుంటూరు విద్యార్థులు వారులుతీరి ఆదిమ ఆంధ్రులను దరు మానుమంత విగ్రహము గల పతాకమును హస్తమువహించి యొకర ముండులబడ బాతీయ గీతములను గానముజేయుచు ప్లాటుఫారమున నిలబడిరి. కొందఱు ఆంధ్రుల పాశ్చాత్య నాగరకత యను దేవతల గానె

బూట్లును బొజ్జను ధరించుచుండిరి. కొంతమంది శ్రీమంతులను సభాధ్యక్షులను సమీక్షించుటకై వచ్చియుండిరి. ఈసమయమునందు వివిధముల మలలోని అంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమునందు వివిధములను తనవీధుల ఒకవోచేర తల్లి యేనిధుగా నుండునందు అంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమునందు వివిధములను యొకవోచేర సంతసించుచున్నది.

రైతు శ్రేణిని ఒకగంబు ఆలస్యము గుట చే గలిగిన శ్రమను దోడు సభాధ్యక్షులు రాకపోవుటయు తటస్థించి ప్రజలకు గలిగిన నిత్యాహులు కలిగిన శ్రమనుగానూ మహాభక్తమునో సభాధ్యక్షుని గొనిపోవలెనని యేర్పరుచుచున్న ప్రయత్నములను విప్పుచున్నది.

స్త్రీమహాసభను ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము కొందరి ప్రముఖుల సేవకంద నడపించుచున్నాము.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులకు శ్రీరాజాశాస్త్రిగారు తండ్రి కృష్ణారావు బహదూరుగారు, వైదా వెంకటాచలపతిగారు, డిగ్రీ రాల మార్గమున శ్రీరావుగారు మున్నగు ఆహ్వాన సంఘసభ్యులును, గొల్లపూడి వెంకటకృష్ణారావుగారు, గొల్లపూడి రాజారావుగారు, కొండ వెంకటప్పయ్యగారు కా॥ నాగేశ్వరరావుగారు, పి.టి. శ్రీనివాస ఆయ్యగారు, వల్లూరి మార్గమున శ్రీరావుగారు, శ్యామలి మామయ్యగారు, శ్రీరావుగారు, శ్రీరావుగారు, పట్టాభి సీతారామయ్యగారు, మల్లూరి కృష్ణారావుగారు డి. శ్రీమచలపతి రావుగారు, చల్లా శేషగిరావుగారు, శ్రీ రామస్వామి గుప్తగారు వెలగపూడి సుబ్బారావుగారు గొల్లపూడి సీతారావుగారు ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణగారు నడింపల్లి వరసింహారావుగారు చట్టి వరసింహారావుగారు చోరగూడి వెంకటాద్రిగారు రా॥ చెంచురామయ్యగారు ఆదిపూడి సోమశాధరావుగారు అయ్యలపేట వెంకటరమణయ్యగారు కోడ సీతారావుగారు పిల్లలపేట ఆంజనేయయ్యగారు ఆదిపూడి సుబ్బారావుగారు అక్కల మార్గమున శ్రీరావుగారు భూపతిరాజు వెంకటపతి రాజుగారు కాతా శ్రీరామశాస్త్రిగారు శిడిబి మామయ్యగారు రా॥ వెంకటాచలయ్యగారు మామయ్యగారు సామయ్యగారు.

ఈరీతిగా.

బహుశూన్యమైనందున స్త్రీమహాసభనుండి యూరే గింపు పొందగలము. ఆయ్యగారు ఆయ్యగారు ఉన్నత ఆహ్వానములను ముందుగా వాలంటీర్లు విచ్చేసేవారు బృందము వారును తీరి ఇరుపార్శ్వముల జరుగుచున్నది. నోకచో నానబుందములు మృదంగ వాద్యములతో జాతీయ గీతమును పాడ, నోకచో బ్రాహ్మణ బృందము శస్త్రీవాచకమును, వేదములను పాఠమును పాడె. వందల కొలది అంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమునందు ఉన్నతాంబరములతో నవ్వడే రుస్తులతోను వెంకటాచల, వేలకొలది ప్రేక్షకులు యువ పార్శ్వముల తొడోడేరులనుగా నడుచుచుండ రైలుస్టేషనునందు యూరేగింపు బయలుదేరినది. ప్రజలందఱు "వందే మాతరం" అంధ్రప్రదేశ్ జెయి. భరతమాతకు జెయి అని తేలుచేయుచు ప్రసంగించుటకు వందల వందల సభాసభ్యులను కల్పి కొంతసేపు గీతమును పాడి కర్పూరహారతులిచ్చి విరమించిరి.

సభాసభ్యులను వివిధపురుషులనుండి కల్పిన ప్రతినిధులకు సభాసభ్యుల ఆహ్వానము చేయుచు, బహుళ జాతులు, అక్షులైనామలలోను, మిగులప్రేమతోను సభాసభ్యులను చేర్చుచున్నది.

అధ్యక్షుని యువనావము.

ఆంధ్ర ప్రభుత్వము అధ్యక్షులు రామచంద్రారావుగారు చదివిన యువనావమునుండి మరికొన్ని భాగముల నిచట ముద్రించుచున్నాము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము ఆంధ్రప్రదేశ్ నిమిషమున్న వివిధజాతులవారి సాంఘిక రాజకీయవిద్యావిషయక ప్రశ్నోత్తర క్రింది బాటపడుచుండునది ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము గాఢమైనజాతీయ దర్శనముల ప్రాధాన్యమును గాని యస్యభావించుటకు పట్టుకొని ప్రయత్నములను గురించి యాదర్శములు, వాంఛనీయములను ఆములలోనికి తీసికొనవచ్చునని గొప్ప అనుభవమున వేద్యములను చిత్తులు గలవు. ఇది బహువిధములను విషయము. మన రాజధానికే కాక ఇండియా దేశములోని వివిధ రాష్ట్రములకును సుబంధించి యున్నది. ప్రస్తుతము ఓర్వీసు మహారాష్ట్రులు కన్నడ దేశములను రెండు రాష్ట్ర ప్రభుత్వములవారి క్రింద విభజింపబడి యున్నాను.

వారల సంకతి ప్రాధికారము ఆహ్వానింపక పోలేదు. ఓర్వీసు తమ్ములను మదరాసు ప్రభుత్వమువారిలో నుండి తప్పించి యొక రాష్ట్ర ప్రభుత్వమునకు మార్చవలసివచ్చినచేత ప్రయత్నములను చేరిరియె యన్నాను. మన రాజధానిలోని దక్షిణ కన్నడను జిల్లాను బొంబాయి రాజధానిలోని ఇతర కర్ణాటకనుండలములలో గలవలయునను ప్రయత్నములు సఫలముకాలేదు. ప్రస్తుతము ప్రత్యేకముగా నొక కమిషనరుయొక్క ఆధికారము క్రింద నున్న మార్గ రాష్ట్రమును మన రాజధానిలో గలవుటకు బ్రయత్నించినప్పుడు దాతృత్వమునకు తన వ్యక్తిత్వమునకు భంగము గలుగునని యామార్పున కంగీకరింపరయ్యి. కాబట్టి చిరకాలముగ ననుబాధించుచు ఈయేర్పాట్లను మార్చుటలో జిక్కులు గలవని చెప్పక తప్పదు. మార్పులు చేయునప్పుడు కొందరంగీకరింపకుటయు సహజముకావున ప్రార్థనైన ప్రజాంగీకారము లేక మార్పులు జరుగనేరవు. గతసంవత్సరములోపల నీరాష్ట్రవిభజన విషయము వార్తాపత్రికలములమున గొంతవరకు జన్మించినదియున్నది. అయితే దేశీయమతభయము రాష్ట్రీయసభలను మున్నగు రాజకీయసంఘములు ఈవిషయమై ఇంతవరకును జన్మించి తమ యభిప్రాయమును తేల్చలేదు. ఈప్రాంతములందలి మండలసభలలో కొన్ని మాత్రము యీ విషయమును గూర్చి గడచిన రెండుముగ్గు సంవత్సరములనుండి చర్చించుచున్నవి. ఈవిషయమున భిన్నాభిప్రాయము లనేకములుగలవు. ఇదియుగాక పరిపాలనావిధి తమతమ యనుకూలములనుబట్టి యభిప్రాయభేదములు ఉండును. ఈ భిన్నాభిప్రాయములకు రాజీతుదరనిదే విషయార్థమునకును పోలేదు. ఇట్టిరాష్ట్రీయ ప్రసంగభవము పరిపాలనా సౌకర్యమునకు భంగములేకుండ చేయుటవలసి యున్నది. ఇప్పుడు ఈరాజధానిలోని తెలుగుజిల్లా లక్ష్మీపేట ముత్రేమే పరిపాలనావిధి యేకభాగముగా చేయుట పోలుగా నుండునో లేదో అనునది వివాదాంశము. మరియు బ్రస్తుతమున సీమనుండి నియమితుడైన గవర్నరు మనరాజధాని పాలించుచున్నాడు. దేశములోని రాష్ట్రపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యమునై పాటుపడు నీ రాజధానిలో గవర్నరుకంటే తక్కువమాదాగల యాద్యోగునితో తృప్తిపొందుట యసంభవము. కావున మనము గోరేడి రాష్ట్రనిర్మాణములో గవర్నరే ప్రభుత్వమునకుట ముఖ్యంశము. రాజ్యమునందు ద్యోగులకు కార్యభార మెక్కువయు నప్పుడును పరిపాలనా సౌకర్యముకొరకును ప్రభుత్వమువారు రాష్ట్రవిభజనకు గడంగుదురు. కావునభావప్రాయక్రరాష్ట్ర నిర్మాణము జాతీయదర్శనములకు దోహదమునకు ఆమార్పులను ఆములలోనికి చేర్చునప్పుడు ఇబ్బందులున్నట్లు తెలిసికొనవలసియున్నది. అందుచేత నాంధ్రులలో జనభావశక్తియుయొక్క అంగీకారము పొందనిదే రాష్ట్రనిర్మాణము ఆములలోనికి తీసికొనవచ్చునది దొరతనమువారిలో నొక్కిచెట్టుటకు పోలేదు. ఇంతవరకు ఈసభ నామజిల్లాలలో మాత్రమే మాడియుండెను. మిగిలినజిల్లాల వారియొక్క భావమును అభిప్రాయమును ప్రాధికారము తెలిసికొనవలయునది ఇది ప్రస్తుత మాచరణీయము అను అంశమునుగురించి విచారించుట పోలేదు. కాబట్టి యీవిషయములో మన మతింగీకరింపరాగల ఫలసిద్ధి కావలెనని త్వరపడుటలో బాధకము లనేకములు ఉన్నవి. ఈ యాద్యములు జనుల మనస్సులకార్పించి వారిలో నొకవిధముగ నున్నామను బురిగొల్పినదని నేనిదివరకే మనజేసియున్నాను. ఈయేర్పాట్లను మునుపటికార్యములకు దోహదమునకును చేయుచున్నప్పుడు భావ్యాదర్శసిద్ధికి బాటపడుచుండవలెను. ఇట్టిసభలు గావించియు తదితరమార్గముల నవలంబించియు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమునకు దంతటకు ప్రతినిధులను నెడతెగక వనిచేయుటవలన గయ్యసాధనము జేరగలము.

ప్రత్యేక సర్వకళాశాల.

జాతీయ జీవనాభివృద్ధికి, విద్యావిషయమైన ఏర్పాట్లు చేయుటకు తన సాధనములను గురించి ఈసభలో ప్రముఖము ఇదివరకు మిగుల శ్రద్ధతో చర్చించిరి. తెలుగుజిల్లాలలోని విద్యావిషయమైన కొంతకంత తీర్పుటకు ప్రత్యేక సర్వకళాశాల కావలెననియు, విద్యులను జేతభావల మూలముననే చాలవరకు బోధించవలె ననియు, యిదివరకు జరిగిన సభలలో చెప్పబడియున్నది. ఆంధ్రులకు అత్యవసరము విద్యావిషయమైన బాంధవుల కొరతలకు ప్రాధికారము యెరిగియుండి అత్యవసరము కలిగిన విద్యార్థికులచే ఈ విద్యావిషయకమును నిర్మి ఆంధ్ర సభలో ప్రాధికారము చేర్చించబడినది. అందును గురించి తిరిగి చెప్పక అందుగా ముఖ్యంశములను గురించి మాత్రమే ముచ్చటించెదను. ప్రస్తుతపు స్థితితో కృష్ణాచెంది దూరదృష్టి లేనివారు కొందరు ప్రభుత్వములో ఆంధ్ర సర్వకళాశాల మాట

చెప్పినప్పుడు తిరస్కరించుచున్నది. కాని మనరాజధానిలో ఇంకా చాలాసర్వకళాశాలలు కావలెనని బహు జవాబిప్రాయము వెల్లడియైనది. గతసంవత్సరము నెల్లూరులోజరిగిన మదరాసు రాష్ట్ర సభలో యీరాజధానిలోని విద్యాబాంధవులను తీర్పుటకు మరొక సర్వకళాశాలలు కావలెనని యొక ప్రార్థనము చేయబడినది. దీనికితోడుగ గొప్పగాజేయు ఉద్యోగి యొకరు ముయ్యగ్గ కొంతకాలము మైనదని చెప్పిన వారి యోగ్యతను నొసంగిరి. గతసంవత్సరముజరిగిన విశ్వవిద్యాలయ పట్టకధానసభయందు సర్ హోల్లె మ్రాట్టగారు సుమారు అయ్యుకోట్ల జనసంఖ్యగల, మనరాజధాని కొక సర్వకళాశాల చాలదని నెలవిచ్చియున్నారు. మఱియు తాము యీరాజధాని ఉద్యోగమునకు వచ్చిన మొదటి రోజులలో కాతే ఆప్రాంతమున నొక సర్వకళాశాలయును గోదావరి ప్రాంతమున నొక సర్వకళాశాలయును, కావలసియుండెనని తాము అభిప్రాయ పడినట్లును చెప్పియున్నాము. కాలానుక్రమమున యీ రాష్ట్రములో నుత్తర దక్షిణభాగములలోను, పశ్చిమ భాగములలోను వెళ్తుంటే సర్వకళాశాలలు బహుముదలయెడల ఆశ్చర్యపడవలసినది లేదనకూడ వారు నెలవిచ్చి ఈరీతిగా నామకు సంవత్సరముల క్రిందట పంచాసా సుదదుగా నెంచబడిన యీ ఆంధ్ర సర్వకళాశాల విషయము, యిప్పుడు రాష్ట్రసభవారిలకు సంగీకరింపకుటయే గాక, నేడోకే హోయితిత్వక ఆములలోనికి రావలసిన విషయమని, ప్రభుత్వమువారి పక్షమునగానీ అంగీకరించబడినది. విద్యా పరిపాలనాధికారము యొకరియందే యుండుట సమంజసము కాదని వర్తమానపు స్థితి నూచించుచున్నది. 1904 సంవత్సరంలోని విద్యావిషయమైన మార్పులలో లోట్లు ప్రాధికారము ఖండించబడినది. స్వాధికారము కలిగి, సర్వకళాశాలసభ్యులతో వ్యవహరించుటకు అవకాశముగల స్థానిక సర్వకళాశాలలు కావలయునని భావము చేయవచ్చును. మన సర్వకళాశాలలో కార్యవిద్యవారి సభయొక్క నిరంధకాధికారమును, గత్యంతరము లేక, నిరాధారముగ నున్న శాసనసభయొక్క దుస్థితియును, యీ రెండు సభలకు సభ్యులను నియమించు మార్గ పద్ధతులను సుబంధన కార్యమును, సర్వత్ర అసంతుష్టికి కారణమాయెను. 1904 సంవత్సరపు సర్వకళాశాల చట్టము ఇండియాలోనున్న ప్రస్తుత సంయుక్త సర్వకళాశాలలచే ప్రవర్తించుటగా జేసినను ఉన్నత విద్యులయందు ప్రజానురాగముపెచ్చి సర్వకళాశాల యదర్శములయందు మార్పులను నబదుచున్నది.

స్థానిక వార్తలు

మేక్సియర్లు బుట్ట:— ఈక్లబ్బువారు మేక్సియర్లు మృతదిన సాంవత్సరికోత్సవము పచ్చప్పకళాశాల మందిరమున జరిపిరి. సభ కనేకమంది విచ్చేసిరి. హెచ్. కజిన్నగారు నాటకముల పరిచాయమునుగూర్చి సరసముగా నుపన్యసించిరి. ఉపన్యాసము ముగిసిన వెనుక క్లబ్బువారు "ఒకేసారి" నాటకమును ప్రదర్శించిరి.

శ్రీరామకృష్ణ బాలసన్మార్గసభ:— శ్రీరామ కృష్ణపరమహంస దేవగారియొక్కయు, శ్రీమత్ స్వామి వివేకానందగారియొక్కయు జన్మదినమహోత్సవముల వైసభ వారు క్రిందటి ఆదివారము 7వ తేదీనాడు జరుపబడినవి. 14వ తేదీ ఆదివారము రోజున పేదల కన్నము పెట్టబడును. ఉదారపురుషులు తగినసహాయ మొసంగెదరుగాక!

నల్లమందుకేసు పట్టుబడుట:— అల్పాని, దొరేయి అను అన్నదమ్ములు నల్లమందును తయారుచేయుచు న్నారను సంతతి తెలిసికొని పోలీసు సభాసభ్యుల నూతనాధిష్టి అనునతే దొకరాత్రివేళ వారి గృహములో చొరబడి నల్లమందును తయారుచేయుచుండగా వారిని పట్టుకొనిరి. న్యాయాధికారిగారు వారికి రూ 100 ల జరిమానా విధించిరి.

ట్రైప్లి కేసు అన్నదానసమాజము:— వైసమా జమువారియాజమాన్యముక్రింద శ్రీరామనమమి నాడుతుట్టాబాయి రెమ్మలుగారివలన 100 మంది పేదలకును, కె. ఎస్. దేవరాజు పెట్టిగారివలన 50 మంది పేదలకును, వల్లూరాచారిగారివలన 25 గురికిని, వీరస్వామి ముదలియారుగారివలన 50 మందికిని రాజాచారిగారివలన 25 గురికిని, కుప్పయ్యపెట్టిగారివలన 100 గురికిని, డి. బి. ఎస్. 2. అయ్యంగారి బ్రట్టిలవలన 100 గురికిని, కె. కృష్ణప్పపెట్టిగారివలన 25 గురికిని, వెంకటాచలము పెట్టియారుగారివలన 50 మందికిని భోజనము పెట్టబడినది.

నవమంధ్రమహానభ

నిన్న సాయంత్రము కాకినాడయందు గూడిన సప్త మాంధ్రమహానభయందు సభాధిపతులు శ్రీమతి ఆచంట రత్నమ్మగారు చదివిన యువనాస్యమునందీ క్రిందిభాగము లను ముద్రించుచున్నాము:—

దేశమందలి నాగరికతకు శ్రీయే సాక్షియని ఒకా నొకరు చెప్పియున్నారు. మనదేశములో శ్రీ విషయమున ఎన్ని అన్యాయములు జరిగినదియు వేదముల నాటినుండియు నెట్టి కష్టములు సంభవించు చుండినదియు మీకందరకు దె లిసినదే.

వితరక్షతి కామరే । భరతక్షతి యావనే
పుత్రోరక్షతి వార్ధక్యే । నశ్రీ స్వాతంత్ర్య మర్హతి ।
మను 5-148.

అర్థము:—“చిన్నతనములో తండ్రిరక్షించును, యావ నములో భర్తయు, వార్ధక్యమునందు తమరుడును రక్షించును. శ్రీ స్వాతంత్ర్యమునకు అర్హురాలు కాదు.”

స్వలాభకాము లగు కొందరు ఈ శ్లోకమును చేతబట్టు కొని కాశ్రుసమృతమును నెపముతో శ్రీకి అపకారములు చేయ ప్రారంభించిరి. సంఘభివృద్ధికై తన యావజ్జీవము ధారపోసిన ఒకానొక ఘనడు ఈవిషయమై ఇట్లు వ్రాయు చున్నాడు:—

“మన దేశపు శ్రీలను మనము గౌరవించి నిజముగ మనము వారలకు శ్రేయముచున్న అక్రమములనుండి వారలను తప్పించియుండిన ఎంత బాగుగ నుండియుండును? పసిబిడ్డ నాటినుండి అనేక కష్టముల పాలు జేసి, ఉత్సాహపూరిత లైన బాలికలకు చదువు చెప్పక, పసితనములోనే వివాహ బంధముల కట్టిపెట్టి భరింపరాని వైధవ్యముపాల బడవేయు చున్నాము. చంటిబిడ్డగానున్నప్పుడు, అటలాడుకొనునప్పుడు, ఒడికి పోవునప్పుడు, భార్యగా నున్నప్పుడు, కోడలైనప్పుడు, తల్లియైనప్పుడు వైధవ్యము సంభవించునప్పుడు, ఎల్లప్పుడును శ్రీకి మనము అన్యాయమే చేయుచున్నాము. ఇంతేగాక మన మనస్సులే మొదెక్కిపోయినవి. న్యాయమేదో, మన దేశమునకు లాభకరమేదోకూడ మనకు తెలియుటలేదు.”

విద్య

చిరకాలము దాన్యము ననుభవించిన వారలకు తమకు సంభవించిన యగౌరవములు గోచరముకావు. మొన్న మొన్న టివరకు హైందవ శ్రీలు తమదుర్గత గ్రహింపలేక తృప్తితో కాలము కడపుచుండిరి. ఇంతేగాక తమకు లాభకరమైన సంస్కారము లెవ్వియైన చేయునప్పుడుకూడ వానికి వ్యతి రేకముగనే తాము పనిచేయుచుండిరి. దాని కంతయు కారణము విద్యావిహీనతయే. కాశ్రుము లను పేర మన సంఘము నందు విద్య వ్యాపింపకుండ జేయునట్టి ఆటంకము లెన్నియో కలుగుచుండెను. ఈ నిర్భాగ్య దేశమున అజ్ఞానము ఎల్లెడల వ్యాపించియున్నను, శ్రీలలో నది ప్రతిభింభి ఘోరముగా నున్నది.

శ్రీ విద్యవిషయములో ప్రతివారును చక్కగ యో చించి పనిచేయవలసియున్నది. ఇది సర్వార్థవారు చేయ వలసినపని యని ప్రజలును, ప్రజలు చేసికొనవలసినపని యని సర్వార్థవారును, ఒకరి నొకరు దూషించుచు, ఎవ్వరును పూచీపడనియెడల ఏమియు ప్రయోజనములేదు. ఈవిషయ ములో ప్రజలును, సర్వార్థవారునుగూడ శ్రీలకు మిక్కిలి అన్యాయము చేసియున్నారు. అధికముగ విద్యావ్యాప్తిచేయు టలో సర్వార్థవారు చూపు అశ్రద్ధయు, కుటుంబము యొక్కగాని, దేశముయొక్కగాని, పరిపాలనయందు మన లను మనదేశీయులు చేరనియకపోవుటయు మనదుర్వస్థకు సమానమైన కారణములే. ఇదిమి ఆశ్చర్యమోకాని బ్రిటిష్ రాజ్యమునందలి స్వదేశ సంస్థానములకు సులభ సాధ్యమైన పనులుకూడ బ్రిటిష్ రాజ్యమునందలి అధికారులకు కష్టతరు ము లగుచున్నవి! విద్యావిషయమున స్వదేశసంస్థానములో జరుగుచున్న స్వల్పసంస్కారములకూడ మనకులేక పోవుట మిక్కిలి విచారకరము. ఇట్లుండియు బ్రిటిష్ వారు మిక్కిలి నూత్నుబుద్ధి గలవారట! ఉదారస్వభావులట! స్వదేశీయులు రాజకీయవిషయములయందు పనికిమాలినవారట!

శ్రీలకు నేర్పదగిన విద్య ఎట్టిదను విషయము నాలో చించెదము. పురుషు లట్టి విద్యనభ్యసించుచున్నాడో శ్రీ లును అదేరీతిగ విద్యాభ్యాసము చేయవలెనా? విద్యార్థులకు హెచ్చుగ్రహముకలిగించుచు తీరదార్ధ్యమును చెడగొట్టుకొని విద్య శ్రీలకు అగత్యమా? విద్యార్థుల సామర్థ్యమును తెలిసి కొనుటకు ప్రస్తుతము అమలులోనున్న కఠినపరీక్షలు అవసర

మా? పిచ్చట జీవితకాలములో ఎందునకును కొరగాని విషయ ములను పిల్లల మెదడులో జొప్పించుటకలన ఉపయోగమున్న దా? అనువిషయములను మనము ముఖ్యముగ గమనింపవలసి యున్నది. ఏపద్ధతుల నవలంబించినను మనసంఘాతములను, కుటుంబ కష్టములను, స్వాభావిక విధులను గమనిం చియే తీర్మానము చేయవలెను. ప్రస్తుతము మన మవలంబించు చున్న పద్ధతులలో మార్పుకావలసి యున్నదని ప్రజల అభి ప్రాయముయొక్క ప్రాఫెసర్ కాశ్యేగారి శ్రీకళాకాలా స్థాపనవిషయమై ప్రజలుకనపజను ఉత్సాహమునుబట్టి తెలి యుచున్నది. ప్రాఫెసర్ కాశ్యేగారు మిక్కిలి అవసరమై నట్టియు, ఉపయోగకరమైనట్టియు విద్యావ్యాపకము దేశ భావలమాలమున చేయ సమకట్టియున్నారు. ఇట్టి విద్యా వ్యాపకము ఇంగ్లీషునందు పాండిత్యము సంపాదించునెంచిన వారలకు అడ్డుము రాకపోయినను అనవసరముగ పిల్లలకంద జకు పరభాషయందే విద్య నేర్పవలెనను పాడునిర్బంధమును తొలగించుచున్నది.

దేశముయొక్క ఆర్థికతత్వములో శ్రీలు చేయవల సిన విధులు ప్రత్యేకముగా నున్నవని ప్రాఫెసర్ కాశ్యేగారి అభిప్రాయము. పురుషులతోబాటు తాము కూడ దేశహితార్థమై సమముగ పాటుపడుదుమని చెప్పవచ్చు, తమకార్యములు ప్రస్తుతము అభ్యసించుచున్న విద్యాపద్ధతులననే అనుకూల ములగునని తలచువారు అదేపద్ధతులను అవలంబింపవచ్చును. కాని తమ పిల్లలను, తల్లులుగాను భార్యలుగాను, కొమార్తెలు గాను, దేశమునందు చక్కగా నెరవేర్చుటకు వేరొక విద్యా పద్ధతి అవసరమని తలచువారలకు, ఆటంకములు చెప్పట న్యాయముకాదు.

జపానులో శ్రీ విద్యావిషయమై ఈమధ్య ఏమి జరిగినదో చూతము. జపానులో శ్రీ విశ్వవిద్యాలయపు స్థాప కులలో నొకరు ఇట్లు వ్రాసియున్నారు:—

“శ్రీలకు ప్రత్యేకముగ విశ్వవిద్యాలయమును స్థాపింప గోరునప్పుడు అమెరికాలోను విరోపాలోను ఇప్పుడున్న కళాశాలలను ఇక్కడ నిర్మింపవలెననిగాని, పురుషులకై ఇక్కడ ఏర్పడియున్న విశ్వవిద్యాలయములను మించి పని చేయవలెనని గాని మాఉద్దేశ్యముకాదు. శ్రీలయొక్క బుద్ధి కుశలతలను తీరదార్ధ్యమునకును తగియుండునట్లు ప్రత్యేక పద్ధతులను నేర్పరచి క్రమముగ వానిని వృద్ధిచేయవలెనని మాయుద్దేశ్యము.”

ప్రత్యేకముగా శ్రీలకొరకై విశ్వవిద్యాలయమును జపానులో ఏర్పాటు చేసినప్పుడు అక్కడి శ్రీల దుష్ప్రభి ఇప్పుడు మనదేశములో శ్రీలస్థితివలెనే యున్నదని అనిశ్వ విద్యాలయ స్థాపకుల వ్రాతలవలననే తెలియుచున్నది.

“ఇంటివద్ద నొకరినిమిత్రమును, స్వగుటుంబమును వృద్ధి చేయు నిమిత్తమును, స్వజింపబడిన ఒకయంత్రముగ శ్రీని ఈదేశపు వారనేకులు భావించుచున్నారు అట్టిస్థితిని తొల గించుటకై శ్రీకి విద్య నేర్పి పురుషులవలెనే వారికిని స్వ తంత్రవ్యక్తిత్వమును, ఆశలును కలవని తెలిసికొనునట్లు జేయ వలెనని మా యుద్దేశ్యము.”

శ్రీలు హెచ్చువిద్యను నేర్చినయెడల వారి నడవడి చెడిపోవుననియు ప్రాతపద్ధతులు మారిపోవు ననియు మనవార లిప్పుడు, ఈదేశపు శ్రీలనుగూర్చి చెప్పవలెదను దోహ దోపణము జపానుశ్రీలకుగూడ అప్పుడు తప్పినదికాదు. ఈవిషయమునుగూర్చి జపాను విశ్వవిద్యాలయస్థాపకు లిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

“శ్రీలవిముక్తినిమిత్రమై మనముచేయు ప్రయత్నము లేవియును దీనికి సరిరావు. శ్రీయొక్క ముఖ్యమైనపని ఇంటినుండే యున్నదనియు, భార్యగను, తల్లిగను, అమెకు ఆపదపులయందే గౌరవస్థానము కలదనియు, ఇంటియందు ఒక యంత్రముగ గాని, ఒక అలంకారముగా గాని యుండక ఆమె దేశభిమానపూరితురాలై మానవసేవయందనరక్తితో ఉండునట్లు చేయుటయే మాయొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యము. జపాను రాష్ట్ర రాజ్యాంగ విషయచర్చలలో శ్రీలకూడ భాగ్యు లుగానుండి రాష్ట్రముకొరకై పనిచేయునప్పుడు తమస్వలా భమును, గమనింపకుండ రాష్ట్రవ్యాపారములను తమ స్వంత పనులుగాదలచి యుత్సాహముతో నెరవేర్చుచుండురను ఆశ తో శ్రీల కీ మున్నతవిద్యను నేర్పదలచితిమి.”

“ఏకాగ్రము చేతనైనను కొందఱు శ్రీలు అవివాహి తలగ నెప్పుడు నుండురు. అట్టివారలు తమయౌవజ్జీవమును

వృథాచేయక యథాశక్తిని శ్రమకు చేతనైనంతవఱకు రాష్ట్ర భివృద్ధికిని, జాతీయాభివృద్ధికిని సహాయము చేయవలసియున్నది. శ్రీలకు విద్య నేర్చుటలో మాముఖ్యమైన ఉద్దేశ్యములు సం గ్రహముగా నెవ్వియన:— 1. శ్రీలుకూడ మానవజాతిలోని వారనియు, స్వతంత్రవ్యక్తిత్వము గలవారనియు, వారు తెలి సికొనునట్లు చేయుట. 2. మంచిభాగ్యులును, మంచితల్లులును అగునట్లు వారికి నేర్పుట. 3. తమ ఇంటిలో తాము నడుచు కొనుపద్ధతులకును, రాజ్యాంగపద్ధతులకును, మిక్కిలి అనిశ్చి త్యమైన సంబంధముగలదనియు, తాము ఇంటియందు చేయు పనులనుబట్టియే రాష్ట్రముయొక్క అభివృద్ధిగాని, నాశము గాని ఏర్పడుచున్నదనియు వారు తెలిసికొనునట్లు వారికి విద్య గరపుట.

హిందూదేశమునకును, జపానుదేశమునకును శ్రీవిద్య విషయములో అధికమైన పోలికలదని మాపుటకై వైని జెప్పిన ఉపమానములను ఇంతగా నెత్తి వ్రాసియున్నాను. ప్రాఫెసర్. కాశ్యేగారు తాము శ్రీసమాజములకు ఇంతవఱకు నేర్పించుచుండిన విద్యాపద్ధతి మిక్కిలి ఉపయోగకర ముగా నున్నదని తెలిసికొని ఇప్పుడట్టి విద్యాపద్ధతి చాల మంది ప్రజలకు వ్యాపింపవలయునను ఉద్దేశ్యముతో ఈ విశ్వ విద్యాలయ ప్రయత్నమునకు ప్రారంభించియున్నట్లు తెలియు చున్నది. కాశ్యేగారి విద్యాపద్ధతులయొక్క వివరములు ఇం కను చక్కగ మనకు తెలియవుగాని వారి వ్యాసములలో నూచించిన మార్గములనుబట్టి చూడగా వారి ప్రయత్నములు ప్రజలసహాయమున్నయెడల తప్పక సఫలీకృత్యము లగుననియు దేశమునకు అత్యంతోపకారము లగుననియు నిశ్చయముగ చెప్పవచ్చును.

ప్రభుత్వమువారి ధర్మము.

విద్యాసంబంధమున మార్పులపు డెక్కువగా జరుగు చున్నవి. సర్వకళాశాలలు వృద్ధియగుచున్నవి. పురుషులకు మాత్రమే కళాశాలలును దిరిగిగా నేర్పాటు జేయుచు, మన విషయమై మూఁభావము ప్రకాశించి, ఏ లాభమును కలుగు జేయకుండుట మిక్కిలి యన్యాయ మని ప్రభుత్వమువారికి తెలుపుట యవసరము. అందుల కిదియే సరియైన తరుణము. మన ప్రస్తుతస్థితిలనుబట్టి ప్రత్యేకముగ శ్రీలకును సర్వకళాశాలలను ప్రభుత్వము వారు నెలకొల్పవలసిన యవ సరమున్నది. లేదా, లోకమాన్యులగు ప్రాఫెసరు కాశ్యేగారు స్థాపించుచున్న కళాశాలకు యుక్తరీతి ధనసహాయముచేసి ఆదరించి వృద్ధికి దీసికొని రావలయును. కాని సంస్థాపకుల స్వాతంత్ర్యమున కేమాత్రమును భంగముచు గలిగించరాదు. మరీయు హైంగవ తత్త్వము నెఱింగినవారి విద్యా పద్ధతుల యందును జోక్యము గలిగి చూసినరాదు. పురుషులవలె యు ద్యోగములకు పదవులకు గాను గాన మన కళాశాలలకై ప్రభుత్వమువారి సాహాయ్యమును నెక్కువగా నాశించుట యోగ్యముగాదు. కాని ఇండియా స్థితినిబట్టియు, హైందవ తత్త్వమును బట్టియు గవర్నమెంటువారి తోడ్పాటెంతయు వాంఛనీయము. ఇది మొదటి విషయము. ఇక రెండవ మార్గ మేదనగా ప్రస్తుతమున్న శ్రీ విద్యాలయముల నన్నిటిని (అనగా వైపురీ పాఠశాలలు, హైస్కూళ్ళు, కళాశాలలు,) వృద్ధిజేయవలయును. పురుషులకువలె, వలసినచోట్ల నెల్ల భోజనసత్కారముల నెవ కొల్ప వలయును. ఇక మూడవ మార్గము. చదువుకొన గోరు శ్రీలకు మంచి సమపాఠము లులేనిచో విద్యార్థిని నేతనముల విశేషముగా నియ్యవలయు ను. ఇట్టి సహాయ సంపత్తిలేక, విద్యాసంక్షిగల శ్రీలెందరో నిరుత్సాహులై ఆనంతృప్తి నొందియున్నారు. నాల్గవది మి క్కిలి ముఖ్యమైనది. ఏదో ఒకానొక కాలనియమ మేర్పఱచి అంతవఱకు వారికలక నిర్బంధోనిత ప్రాధమికవిద్యను గణప వలయును.

ప్రజల విధులు

ప్రభుత్వమువారు చేయగలిగిన దెంతోకలదనుట నిజ మే కాని మనము చేయవలసినదియు నంతకంటె నెక్కువగ నున్నది. మనవారు, చేతులు చేతులు జేడంచుకొని, ఏదో తా నంతితా నకసాక్షుత్తుగా నే ప్రయత్నిములును, ఏఅందోళనయు లేక వడిలో నూడిపడునని తెలంచుట నెఱ్ఱితనము. యుక్తకాలమున ప్రజలు సంస్కారమునుగూర్చి శ్రద్ధ వహించునట్లు యెడల తుదకు సంస్కారములే నిలవంతముగ మనల నాక్ర మించుననుట వాస్తవము. ఇది స్వభావ సాంఘిక సిద్ధాంతము. కొన్ని పట్ల ఈ సిద్ధాంత మూచరణలోనికి వచ్చిన దనియు జెప్పవచ్చును. మంచి కార్యమునకు కాలపరిమితి యెప్పటికిని యుండదు. హిందూసంప్రదయభివృద్ధికై న మార్పుల జేయుటలో పురుషులు మిక్కిలి యన్యాయముగా మాం

చుదరాసు కార్పొరేషను } జే. సి. మొహిసి,
9-5-1916 } ఎ. సి. ఎన్. పసిడెంటు

విద్యావిషయమున నూడఁ జరిగినది బట్టియు నట్లు
 కగా నున్నది. ఈవిద్యాస్థానములు నవ్ అనిష్టములు యి
 న్నిట్లగు అనే ఉద్యోగస్థలయొక్క ఆచుకలో నున్నవి.
 ఈవిద్యవిన్న న్నూ, శున్న గానినములో కాపురుమున్న
 ప్రజలయొక్క నహాయముగాని లో ద్వాటుగాని యాన్యూర్త
 యొక్క పాలనలో అంగీకరించుచుండుట లేదు. వివిధము
 మయి కొంచెముయినను ప్రజలనుంబంధము కలుగజేసికొనుట
 విద్యాపరిపాలనాకాళివారి కిష్టములేదు. గానినవాస్తవ్య

విద్యభ్యసనము ఇవ్వబడు ధన సహాయము పంచివెట్టుటలో విద్యాభ్యాసీ తక్కువగానున్న ప్రాంతములలో విద్యాస్థితి తక్కువగా నున్న బాలుల మారికీ కనపరచిన సదుపాయములపైతోడు సదుపాయములకనబడవలసినదని ఇదివరలో ఈ సభ వారు నొక్కి చెప్పియు యున్నారు. జనాభా తక్కువగానున్న ప్రాంతములలో భాగవద్బోధులకు రాబడి తక్కువగా నుండుటచే విద్యాపరిపాలనాకార్యములను అనుకూలముగా జరిగించుటకష్టము అంతటను విద్యాభివృద్ధి కావలసినన్ని ప్రాంతములలో 2 సహాయకర్థులను ఏకీభరింపజేయుట యవసరమై యున్నది. సర్వత్రా వికసించిన సదుపాయమున్న ప్రస్తుతసహాయకర్థులవలన ఇప్పుడున్న వ్యత్యాస విశేషము తగ్గక పోవడమే గాకుండా పాఠ్యమునే మోయునాట తోడు మున్నది. ప్రారంభవిద్యయందు విశాఖపట్టణము జిల్లా మిక్కిలి హిసానీతిగా నున్నది. అచ్చట బడిపోతగిన వయస్కుల బాలురయొక్క సంఖ్యలో మాటికి 21.9 వంతుమాత్రమే ప్రారంభవిద్య చేస్తున్నారు. ఇది యిటుండ చిత్రూరుజిల్లాలో 23.7 అనంతపురం జిల్లాలో 25.5 బల్లారి జిల్లాలో 32.9 కర్నూలుజిల్లాలో 35.7 గోదావరిజిల్లాలో 35.3 కృష్ణాజిల్లాలో 38.4 గుంటూరుజిల్లాలో 40.7 నీలగిరిలో 45.2 వంతున బాలురు ప్రారంభవిద్య వధ్యసించుచున్నారు. మధ్యమ విద్యయందుమాడ ఆయాజిల్లాలలో ఇట్టి తారతమ్యమే కనబడుచున్నది. ఈవిషయమున చెన్న పట్టణము అగ్రస్థానము నొందుచున్నది. అచ్చటి పాఠశాలకు పోతగిన

బంకించరద్ర) ఛక్రవర్తి నారినంటి యుక్తమయ్య శ్రీశైలం గాని, రవీంద్ర) ఛక్ర తాతూరు గారినంటి జ్ఞానచక్ర త్రిగంప వసంత బహుళ దేవయంత బాగుండును. జ్ఞానాభివృద్ధికి భాషాభివృద్ధి మూలము. భాషాభివృద్ధికి తద్వర్ధిధాభివృద్ధి మూలము కావున భాషాగ్రంథనము దాదాపును వాచ్చింపటకు సర్వవిధముల సునము పాటుబడవలసి యున్నది.

వివరమును క్రమశిక్ష.

చతుర్థాంధ్ర మహాజనసభ	8-4-5-6-7
ప్రధానాధ్యక్షులు	
ఆంధ్రమండలములో విద్యావ్యాపనము	8
సప్తమాంధ్ర మహాజనసభ	9
విరోధా మహాసంగ్రహము	
విశేష ఆంధ్రవా ర్తము	10
ఇంగ్లీషు కంట్రీ వార్తలు	11-12-13-14
సప్తమాంధ్ర మహాజనసభ (ఆశుబంధము)	

ఆంధ్ర పత్రిక

1916 వ సం॥ మే నెల 9-వ తేదీ

మంగళవారము.

ఆంధ్రమండలములలో

విద్యావ్యాపనము

ఈ రాజధానిలోని ఆంధ్రమండలములు పదు నొకండు. ఇందులో కృష్ణా గోదావరిలు తక్కు తక్కిన జిల్లాలు విద్యావిషయమున నెంతో యభివృద్ధిపూర్వమున లేవు. అందులోను దత్తమండలములు మిక్కిలి వెనుకబడి యున్నవి. ఈ సంగతిని చక్కగా విశదపఱచి గా॥ మోచర్ల రామచంద్ర రావు పంతులువారు నిన్నటిదినము మన రాజధాని విద్యాపద్ధతులను గ్రాంటు పద్ధతులను విమర్శించి సంస్కారములు జరుగవలసిన వైనమును సూచించిరి. ప్రాథమిక విద్యావిషయమున విద్యావయస్కులగు బాలురలో నూటికి 21 రు మాత్రము విశాఖపట్టణము జిల్లాలో విద్యాలయములకు బోవుచున్నారు. ఈ సంఖ్య చిత్తూరులో 23.7 గను అనంతపురమున 25.5 గను బల్లారిలో 32.9 గను కర్నూలులో 35.7 గను ఈ రీతిగా కనిపించుచున్నది. మధ్యమ విద్యవిషయమున చెన్నపురియం దీయంతే 30.60 గ కనిపించుచుండ తంజావూరులో 8.15 గ చూపట్టుచుండ తిరునల్వేలిలో 6.04 గ దోచుచుండ కర్నూలులో 1.74 గను, బల్లారిలో 1.70 గను అనంతపురమున 1.10 గను కడపలో 1.44 గను చిత్తూరులో 2.24 గను నెల్లూరులో 2.31 గను గంజాములో 2.62 గను విశాఖపట్టణములో 2.22 గను కానవచ్చుట గోదావరిలో 5.72 కంటె నెక్కువ దోచుకుంటు ఆంధ్రుల కసంతృప్తికరముగా నున్న దనిన నేమి వింత. గా॥ రామచంద్ర రావుగారు చేయుసలహా యొకటి ప్రభుత్వమువారు వెంటనే గమనింపవలసి యున్నారు. ప్రస్తుతము విద్యకు గ్రాంటులు తంజావూరుకును కర్నూలుకును రెంటికిని నొకే సూత్రము ననుసరించి పంచిపెట్టబడుచున్నది. అభివృద్ధి సీమ వెనుకబడిన సీమ యని విభేదముచేయక జనసమృద్ధిసీమ దిక్కులేనిసీమ యను వివక్షత చూడక ఒకేరీతిని గ్రాంటులిచ్చుటవలన బీదజిల్లాలు అశక్తమండలములు అభివృద్ధియగుట కవకాశమే లేక పోవుచున్నది. శాసననిర్మాణసభలలో సయితము వెనుకబడిన తరగతులవారికి ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము నేర్పరచి వారిలాభాలాభములను కనిపెట్టునట్టి ప్రభుత్వమువారు ఏల వెనుకబడిన మండలముల ప్రత్యేకత్వము నంగీకరించి వానికి ప్రత్యేక

సూత్రముల ననుసరించి గ్రాంటు లియ్యరాదో మా కర్థమగుటలేదు. ప్రభుత్వమువారికి నవసరంబగునేని గా॥ రామచంద్రరావుగారు ఆంగ్లసీమలోని యాచారమును గూడ నిదర్శనముగా కనబరచి యున్నారు. అయిన మన పరిపాలకాధికారు లాంగ్గులే యైనను కొంతవర కాయాంగ్లత్వమును వెనుక మరచి వచ్చుటయుం గలదుగదా. ఈ దేశములోని ఇతరపరగణాల నిదర్శనమైనను పనికి వచ్చునేమో యని రావుగారు దానిని గూడ నిచ్చి యున్నారు. రామచంద్ర రావు గారు మధ్యమ విద్యాక్షేత్రమును గూడ మిక్కిలి చక్కగా ప్రదర్శించినారు. మావిద్యాశాఖాధికారులు గమనింతురు గాక యని కోరుచున్నాము. 1896-97 లో అనగా ఇరువది ఏండ్ల క్రింద విద్యాశాఖాధికారి డాక్టర్ గారు 'లోయరు శెకండరీ పైగా వేల కొలది విద్యార్థులు విద్యనభ్యసించుట లేదని నిరూపింపబడి యున్నది. ఇందుకు ముఖ్యకారణము మధ్యమపాఠశాలల కొరతయే' యని వ్రాసెను. తరువాతి మైసూరవత్సరముల కార్యనివేదనమును వ్రాయుచు అప్పటి విద్యాశాఖాధికారి జి. హెచ్. స్టూలర్ట్ ఇదేరీతిని వ్రాసెను. అయిన నప్పటి కరవెల్లు తీర్పబడినదో కొంచె మాలోచింపుము. సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ బోరనుగారికి అది కరవుగా కన్పింపలేదు. విద్యావ్యాప్తి హెచ్చుగుటకంటె విద్యాగుణము బలవత్తర మగుట యావశ్యక మను పండితవాదమును ఆతడు ప్రకరించెను. నాటినుండి డాక్టర్ స్టూలర్ట్లు కోరిన రీతిని విద్యాలయములు పెరిగి కరవు దీరుటమాని కృశించి దుర్భిక్షమును నిను మడింపచేయ జొచ్చెను. 1896-97 లో ఈరాజధానియందు 543 మధ్యమ పాఠశాల లుండగా 1914-15 లో సీసంఖ్య 330 కి తగ్గున దయ్యెను. బోరగారు ప్రాథమిక విద్యను మధ్యమ విద్యను ప్రత్యేకముచేసివైచి దానికిని దీనికిని సంబంధము లేకుండజేసి అది చదివినవారి కదియేగతి ఇది చదివినవారికే ఇది లభ్యము అని ఏర్పరుప నుపక్రమించి మధ్యమ విద్యాలయ కార్యముచే సూచితమగు విద్యావ్యాపనసంకోచమునకన్న నెక్కువ సంకోచమును కలిగించెను. అధికారుల యాధీనమున నిట్టి పరిస్థితి మనకు బట్టినది కావుననే గా॥ రామచంద్రరావుగారు విద్యావిషయమున అధికారాధికారుల సంప్రతీకరణ మవసర మని గట్టిగా ప్రశంసించి యున్నారు. సంయుక్తపరగణాలలో మెట్టను ప్రభువుగారు మధ్యమవిద్యను గురించి విచారించుట కేర్పరచిన ఉపసంఘములను పేర్కొనినారు. అనధికారప్రాబల్య మున్నంత తోడనే అంతయు తీరిపోవుననువారు రామచంద్ర రావుగారు కారు. అపజయములు రావచ్చుననియు అవియే విజయమునకు మూలము కావలసియున్నవనియు విరి నమ్మకము. దేశభాషధారక విద్యావిషయమునను గా॥ రామచంద్ర రావు గారు చక్కగా నుపన్యసించినారు. అందులకై యే భాషాధారకవిభాగము ముఖ్యముగా కనిపించుచున్న దని నారు. దక్షిణాఫ్రికాలోని ఇంగ్లీషు డచ్చి భాషల ప్రశంస తెచ్చి అచ్చుట ఏభాషామూలాధారముగా కోరువారికి ఆభాషయే కరపబడునట్లు ఇచ్చుటను కరవుట న్యాయమని సూచించినారు. ఇంత చెప్పి విద్యావిషయములలో ప్రజల స్వయం సహాయము

కూడ ప్రముఖముగా పురికొల్పి బ్రయత్నించినారు హైందవ శ్రేస్త్రులు బీదగణములో చేరదగిన వారయ్యు తమ సంఘములోనివారి విద్యాభివృద్ధి లక్షలకొలది ధనము ప్రోగుచేయుటను అన్ని సంఘములకు నాదర్యముగా చూపినారు. తిరువల మహాంతాగారి విద్యాలయములను ప్రశంసించి దక్షిణ రాజధానిలో నుతాదాయములు ఏబడి లక్షల కుండునని లెక్కవేసి ఆయాదాయములో కొంతభాగము విద్యకు వినియోగపడినయెడల మహాలాభ మనియు విద్యకు వినియోగపడుట దేశకాలముల ననుసరించి న్యాయమనియు తెలియ చేసినారు. ఇంత విపులముగా విద్యావిషయక చర్చ నాడు అబ్దురహీము న్యాయమూర్తి నోటినుండి వినిన తెరంగున నేడు గా॥ రామచంద్రరావుగారి ముఖ నిర్గళితమును గ్రోల కలిగినందులకు సంతసించుచున్నాము.

విశ్వవిద్యాలయోపాధ్యక్షత.

తొట్ట తుడకు గా॥ సర్. శివస్వామి అయ్యరుగారు విశ్వ విద్యాలయోపాధ్యక్షులుగ విముంపబడినారని వార్త ప్రకటింపబడినది హైందవునకు నియ్యరలసిన దని జరిగిన యాదోశనకు ప్రత్యుత్తరముగా హైందవునకు నిచ్చుట మన స్థానికప్రభుత్వమువారి సానుభూతికి నిదర్శన మగునని చెప్పవలసి యుండియును గూడ నీ తరుణమున నన్యాయము జరిగినదని స్పష్టముగా తెలియపరచవలసి వచ్చింతులకు చింతిలుచున్నాము సర్. శివస్వామి అయ్యరుగారు ఉపాధ్యక్షతన నష్టాలా యర్హుల యను ప్రశ్న మేము విశేషముగా చచ్చిపవలసినపనిలేదు. వాకి విద్యా వ్యాపనమున దభిలాష కలరు. వారి మండలములోనే యొక విద్యాలయమును స్థాపించి పోషించుచు కొంచె మించుమించుగా నడుపుచునే యున్నాను. ఉపాధ్యక్షపదవిలో వారి యెదుటికి వచ్చు విద్యా సమన్వయను నాలోచించుటకు తగిన విజ్ఞానము గాని శిక్షణము గాని వారియెడల లే వని చెప్ప సాహసికరాదు. కాని వారి నియామకమునకు ప్రబలాభ్యంతరము లొక కొన్ని కలవు. వారు మన స్థానిక ప్రభుత్వమునకు జెందిన కార్యనిర్వాహక సంఘమున సభ్యులుగా నున్నారు. విద్యా విషయములు వారి వ్యక్తకే కడపట విచారణకు రావలసి యున్నది. విశ్వవిద్యాలయమున నే వైనను నొక సంభవము కలిగి యుండు మీద ప్రభుత్వమువారికి అప్పీలు రావలసిక యెడల విచారించి తీర్మాన మియ్యవలసినవారు సర్. శివస్వామి అయ్యరుగారే యగుచున్నారు. విశ్వవిద్యాలయోపాధ్యక్షులు విశ్వ విద్యాలయపు ముఖ్య కార్య నిర్వాహకు లగుటచేత సర్. శివస్వామి అయ్యరుగారు తామచ్చుట చేసిన చర్యపై ప్రభుత్వ కార్య నిర్వాహక సభలో తామే తీర్మాన మిచ్చువారు కాగలరు. ప్రతివాదియు న్యాయ విచారణాధికారియు నొక్కండే యైన యెడల నెంత న్యాయము కలుగునో అంత న్యాయమే యీ సందర్భములలో గలుగ గలదు గాని వేరు గాదు. ఇది యొక యవరాపాదకమో ప్రత్యేకము వ్రాయ నవసరములేదు. అందులోను గా॥ సర్. శివస్వామి అయ్యరుగారు స్వతంత్రాభిప్రాయములకు పేరు పడినవారు కాదు. కార్య నిర్వాహక సభాసభ్యులుగ విశ్వకొండ రైరోపియను సభ్యుల కంటెను నెక్కువ సంకుచిత హృదయ లను ప్రతిష్ఠను బడిసి యున్నారు. వారు తియ్యని

మాటలతో నైన హైందవాళలను కొంతకు కొంత సంతృప్తి కరచుటకు నేర్చినాను. వీరి కామాత్మలకు కూడ నలవడలేదు. ఇట్టి పరిస్థితులలో మనవిశ్వవిద్యాలయమున నూతనవికాసము కల్పించి నూతనవేషములను ఆలోచించబడుచుండు సమయమున విశ్వవిద్యాలయ కార్య నిర్వాహక సంఘమున 18-వ శతాబ్దమునకు తీరదగిన ఆంగ్ల పండితులధిపతియిండు నకప్పుడు శివస్వామి అయ్యయ్యగారి వంటి స్వభావము గలవారిని సుపాధ్యక్షతకు వియమించుట హైందవాభిప్రాయమున కే మాత్రమును సంతృప్తి నియ్యజాలదు. అంతియే కాక న్యాయమూర్తి అబ్దురహీము గారిని దేశమంతయును హిందువులు, మహమ్మదీయులు, పారసీలు అందరును ఏకమై కోరుకొనుచుండగా నాతనిని వియమించక అయ్యగారిని నియమించుటయు తృప్తి విహీనతకే కారణమును చున్నది. న్యాయమూర్తి అబ్దురహీముగారు మిక్కిలి స్వతంత్రులను అదికారముగా వారిని నియమించుటకు ప్రభుత్వమువారు వెనుదీసివారనియు దక్షిణ రాజధానియొక్క తప్పుడు. విశ్వవిద్యాలయ కార్య నిర్వాహక సంఘమున పూర్వచారకరాయణులగు నైరోపియనుల సంఖ్య హెచ్చుగానే యున్నప్పుడుగూడ న్యాయమూర్తి అబ్దురహీముగారు స్వతంత్రులను నను అయిరోపియనులను తమతో సమానముగా వెంటతీసికొని పోగల సమర్థులని లోక మెరింగి యున్నప్పుడు గూడ పరిపూర్ణజాభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకముగా వాటికి సుపాధ్యక్షత యాయక పోవుట ప్రభుత్వాధికారుల మానసమున ఉత్తమవిద్యా విషయమున మిక్కిలి సుకునితాభిప్రాయము లున్నవని చాటుచున్నది. ఇట్టి పరిస్థితి మునకు ప్రజా రాజులసియుండుట యెంతలాభప్రదమో ప్రభుత్వమువారు లోచించవలసి యుండును.

సప్తమాంధ్రమహిళాసభ.

సన్నటిసాయంకాలము కాకినాడలో సప్తమాంధ్రమహిళాసభ సమావేశమయ్యెను. మనయాంధ్ర సాహసీమణుల గేతులు సభగూడి స్త్రీలకు సంబంధించిన విషయములను జన్మించుకొను వారైరి. డాక్టరు ఆచంట - లక్ష్మీవతిగారి సతీమణి రుక్మిణమ్మగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. వీరి యుజన్యాసము ప్రార్థనై ఇంకొకటి యుజన్య విషయ ప్రతిపాదకమై తనరారుచున్నది. స్త్రీవిద్య విషయమున వీరు చెప్పిన వాక్యములు గమనింపదగియున్నవి. నేటిదినము స్త్రీపురుషులకు భేదమేలేదను వాద మొకప్రక్కను నుండుట చేతను ఆచంట రుక్మిణమ్మగారు రాంగ్లవిద్యా విభూషితలును మొదలనుండి ఆంగ్లయాజమాన్యవిద్యాలయవిద్యార్థినులును సగుణ చేతను వీరేమి చెప్పుదురో వినవలయు నని ఎడరుమాచినవారు మనసోదరులలో నేమి సోదరీయములలో నేమి అనకు లుండకపోరు. ఏకాధిపుల నవలంబించినను మన స ఘాతారములను కుటుంబకష్టములను స్వాభావికవిధులను గమనించి యే తీర్మానము చేయవలయు నని వీరు చేసిన సలహా ఆంధ్ర దేశమందలి బుద్ధిమంతులయొక్కయు భారతభూమిలోని బుద్ధిమంతులయొక్కయు ఆమోదమును పడయు ననుటకు సందేహములేదు. స్వ సంఘపరిణామమును స్వదేశపరిణామమును ఆలోచింపక విద్య యనగా నేదో పుత్రత్వముగోని ప్రత్యేక భాగ మని బాలుర కేని బాలికలకేని నేర్పజూచుట వారిని సంఘదూరులను దేశదూరులను జేసి నిష్ప్రయోజకుల నొనర్చుటకంటె మేరుగాదు. అందులో కుటుంబముతోను బంధుగులతోను

సంఘముతోను నిమేషనిమేషసంబంధమున కుత్తరవాది యగు స్త్రీకి ఆ కుటుంబమునకు ఆ సంఘజ్ఞానము ఆసంబంధముల జ్ఞానము లేకుండ జేసినందుమున వీరి వ్యక్తుల యొక్కయు కుటుంబములోని వ్యక్తులయొక్కయు కర్మరాశిలంబనమునకు కరస్పృహగూఢములు సామాన్య వ్యక్తిత్వమును బట్టి ఆధార పాతములగు సువేదనాపరంపరలకు నామెను శ్రావ్య చేయుట కుటుంబమునకు సామాన్యమునకు నాజంబును బురికొల్పుటయే గాక దేశచరిత్రంబున నాధిక పరిస్థితిని దెచ్చి పెట్టుట కూడ నగుచున్నది. ఈ విషయమును చక్కగా గ్రహించి శ్రీమతి రుక్మిణమ్మగారు ప్రాధానికర్తవ్యగారి ముగ్రమను సుగ్రహించి యుండుట యెంతే సుత్య పితము. ఈ దృష్టి పథాబురుగి జేయ రుక్మిణమ్మగారు స్త్రీలకు ప్రత్యేకము విశ్వవిద్యాలయము నెఱాల్పవలసినదనియు లేకున్నచో మామూలుగా ప్రాధానికర్తవ్యగారు వారించుచున్న విశ్వ విద్యాలయమునకు యుక్తరీతిని ధనము సహాయముచేసి ఆదరించునట్టికే తీసికొనిరావలసిన దనియు నెక్కి చెప్పుచున్నారు. స్త్రీ విద్య పురుషుల విద్యవలె నుద్యోగ పదవులకు ఉద్దేశింపబడినది కాదు కావున స్త్రీల కళాశాలలకై ప్రభుత్వమువారు సాహాయ్యమును నెక్కువగా నాపించుట యోగ్యము నదని తెలుపుటకూడ వీరి కీదృష్టిపథమే గట్టిగా వుట్టవడి యుండుట స్పష్టమును చున్నది. ఒకవేళ ప్రభుత్వమువారు ప్రవ్య సహాయము స్త్రీ విద్య విద్యాలయములకు గాని కళాశాలలకు గాని చేసినచు వారు సృష్టావకుల స్వాతంత్ర్యమున కే మాత్రమును భంగమును కలిగించరాదనుట ముందును హైందవ తత్త్వము పరింగినవారి విద్యాభివృద్ధిలయందునుజోగ్యము కలిగించు కొనరాదుఅనుటయందును దక్షిణమ్మగారు గౌరవ. శంకర నామగారు ఇటీవలి ప్రకటనలో స్థానిక ప్రజానుకూలములకు నిచ్చిన ప్రాముఖ్యమును బహుసామర్థ్యముతో జలకరచుచున్నారనుటకు పండియములేదు రుక్మిణమ్మగారింతటితో నిలువలేదు. బాలికలకు నిర్బంధోచిత ప్రాథమిక విద్యను గలపవలసిన దనియు వాదించుచున్నాను. బాలుర నిర్బంధోచితవిద్యనే తలపెట్టు యధికారులు బాలికల నిర్బంధోచితవిద్య కెట్టి ప్రాముఖ్యము నిత్తురో చెప్పజాలము గాని రుక్మిణమ్మగారి లోక మాత్రము మిక్కిలి న్యాయమైన దనుటకు సందేహములేదు. స్త్రీ యధ్యక్షుల ముఖంబుకుండియు స్త్రీల సమావేశముల తీర్మానముల మూలకముగను ఇట్టి కోరిక బయలుపేరుట కాలచిహ్నంబై యున్నది. ఈ విషయంబైనను గమనించి మనయధికారులు హైందవాభివృద్ధికి ప్రజాను రంజకముగా తోడుపడదలంచుట యెల్లరకునునుపయోగకరము.

మనపాతిశ్రామిక సాధికారంపుము.

హార్డింజి ప్రభువయ్యకు ఏర్పరచిపోయిన సారి శ్రామిక సాధికార సంఘమునకు సర్ థాయను హలండుగా రధ్యక్షులనుట మాచమను తెనుగుదురు. పని ప్రారంభించు నుద్దేశముతో హలండుగారు ఈ దేశమునకు విచ్చేసి బొంబాయిలో దిగినారు. వారు తమ యభిప్రాయములను కొంత వరకు నొక పత్రికావ్రతినధికీ దర్శన మిచ్చి తెలియచేసినారు. వారు విచారంప నెర్పడియుండు విషయములలో హైందవ భూమికిని సామ్రాజ్యములోని ఇతర భాగములకును హైందవ భూమికిని మరియితర రాష్ట్రములకును సుదీపన సంబంధములు చేర లేదు. అయినను సామాన్యముగా

హైందవాధిక విషయములు వివరింపవలసి వచ్చినప్పుడు ఈ సంగతులను కూడ బహిరంగముగా చర్చించిచు చర్చించుకున్నను మనస్సులోనైన నుంచుకొని పనిచేయక తప్పదు. కావున మనకు నితరులతో గల సంబంధములకుట వీరి కెట్టి యభిప్రాయము నుండునదియు వీరు ముందు చేయు గల పనిని సూచించును గాన వీరిప్పుడు బయట పెట్టిన యభిప్రాయములు గమనింపదగి యుండును. వీరికి వ్యాపారసంరక్షణమనిన నసహ్యము లేదు. మాకొచ్చెనిన ముద్దు బెట్టుకొని కౌగిలించుకొనవలెనను నభిలాషయు గానరాదు. హైందవ దృష్టిపథమున కావంత తావీక తను మార్గమున తాము నడువవలయునను ప్పుడలయు వీరికి నుండునటుల కానరాదు. సురక్షణ సుంకములు అధినివేశముల యందువలె వివరితము కారాదట. అనిర్బంధ వ్యాపారమే ముక్తి యని లకాకామైరు వాదించుటయు తప్పుడు. హైందవభూమిలో ప్రతివస్తువులపై అంతర్దేశశుల్కము వైది లకాకామైరు కూడ సంరక్షణపద్ధతి నవలంబించి బ్రతికినదట! అంగ్లసామ్రాజ్యము ముందు కోరని ఆంట్ల మంచిదేకే మెల్లప్పుడు సంరక్షణ కోరదట. కాని కొన్ని ఋజులను సంరక్షణ పంపించుచు మాత్రమేనట! లకాకామైరు ప్రవర్తనను బట్టియే హైందవులు సంరక్షణ నడుగుట సంభవిం యున్నదట! సంరక్షణ సుంకములు వైచుట వేరు అంతర్దేశశుల్కము తీసివేయుట వేరు కావున ఈ రెండవదానిని తీసివేసినయెడల హైందవ భూమికి లాభముకాక జనాదుకు లాభ మునట! ఈభావములన్నియును హైందవ ధిక్పండితులు నిష్పక్ష పాతముగా పంగీకరింపగలరు. లకామైరు అన్యాయమును తీసివేయుటకు అంతర్దేశ శుల్క నిర్మూలన ముచేయుటయు జనాదుకుండి హైందవభూమిని సంరక్షించుటకు బలహీనునకు పుష్టియం దిచ్చినరీతిని సంరక్షణసుంకములు వైచుటయు ఇవియే మానాయకులు ఇందులు ఏర్పగా కోరియుండు పరమేవంతు. తమ విచారణలో నీ సంగతి చాకున్నను తమ యభిప్రాయ ప్రకటనయచే హైందవుల కోరికకు బలమును ప్రసాదించిన హలండుగారు ప్రశంసనీయులు. వీరి యాజమాన్యమున హైందవ పారిశ్రామికవిచారణయు ఫలవంతముగా జరిగి హైందవులకు తృప్తి సమకూరును గాక యని ఎదురుచూచుచున్నాము.

కలకత్తా రిచాల్వరు కేసు.

ఇద్దరూ శిక్షింపబడుట.

కలకత్తా మే 7:—ఎ. సి. కూడూ కంపెనీలోనుండి “బుల్ డాగ్” అయిదుగుండ బాగుపాకిన మోసముచే తీసికొపోగి ప్రిజిత్వించిన వ్యయవచేతెట్లు, హోగాను అనువాదవైది కచ్చికేసు నీవననున విచారింపి మేజిస్ట్రేటుగాను తేతెట్లున కామోసముల కరికెత్తుమున, హోగానునట్లు ఒక సంవత్సరము కరికెత్తును విధింపి.

ట్రీస్టిలో ఇటాలియనులు బాంబులు వేయుట

అలహాబాదు మే 8:—కూర్మింబహిష్టుకత్తి కాబుడా వెట్టువలెఖకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

ట్రీస్టిలో ఇటాలియనులు బాంబులు వేయుటగా ఆస్ట్రీయనులు కలకరమునండి “మిరెంతెమండి సిదిలియనులను చంపివేసిని అన్ని మీ గొప్పగొప్ప మందిరములను మేము గెలపాము చేసెదడు” యని తెదరుచున్నాడు. ట్రీస్టిలోనుండ విసాజ్జోవో సరకులు తీసికొనిపోలు కష్టమగుచున్నది. యధానాకలు కలకరము నొంచుచున్నది. ట్రీస్టినగరమునుండ ఆగేక్షలు నైనివలు నడచుచుండును. బాంబులవలన వీరి రాకపోకల కాటంకము గలుగును. మొన్న జేతుబడిన బాంబులవలన భోజన సామగ్రి మంతము నాశమైనది. నైనివల విశ్రాంతిగృహములు మున్నగువానికి నిష్పంబుకొనినది. మూడు 1000 మంది చెబ్బలుతగిలినది. ఆనకలు చనిపోయిరి.

THE GREAT WAR.

Eulogistic Reference to Kut's Gallant Army.

Germany's Reply to America's Note: Opinions, Press and Official.

SIR THOMAS HOLLAND'S FRANK OPINION ON: PROTECTION.

MYSORE CHAMBER OF COMMERCE—SPLENDID SPEECHES.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Stirring Speech by Mr. Lloyd George. Reply to Radical Critics.

LONDON, May 8. Addressing a great gathering at Conway, Mr. Lloyd George delivered a trenchant speech defending himself against personal attacks from Radical quarters, rejoicing at the Cabinet's decision with reference to compulsion, and exhorting the nation to unity and a vigorous prosecution of the war. He said that he still considered that the necessity for compulsion arose in September. The Derby scheme had most of the disadvantages of compulsion and voluntarism without the advantages of either. There was no indignity in compulsion. It simply meant organising consistently and resolutely for war. Great Britain could not contribute men equally with France because she had to supply her with war materials. He had been the subject of a cloudy discharge of poison gas delivered in the first place clandestinely and afterwards openly. He refused to reply to the criticisms. If anyone believed him capable, while the fate of the Empire was perhaps hanging in the balance, of using treacherous intrigue to advance his own ends, let him believe it. There had been differences between himself and his chief. What use would he have been if he had always agreed with him? They wanted counsellors, not automata. A Government must not only be resolute. To-day we had a more complete command of the sea than ever before. No alliance had ever worked with more perfect unison and harmony. We must apply our means to the methods of the Central Powers, and we should win. The British were a sluggish people, but not faint-hearted. He would trust the people entirely and tell them everything. In the hearts of the people were treasures of courage, endurance, and devotion that endured to the end. The speech was received with rapturous cheering.

The Destroyed Zeppelins. End of the "L-7."

LONDON, May 8. COPENHAGEN.—The destruction of the "L-7" was witnessed by many people. The airship could be plainly observed from Hornsreef Islet off the Danish Coast. She was struck by shots from British cruisers, caught fire, and the wind drove her eastward off Blavands Huk, whence she could be seen dropping into the sea. She rapidly disappeared below the surface.

Group System Reopened.

LONDON, May 8. The group system of recruiting, which was temporarily closed on April 26th, has been reopened.

Daylight Saving Debate.

LONDON, May 8. The Daylight Saving Bill will be debated on Monday.

France.

General Petains Promotion.

LONDON, May 8. General Petain has been promoted to be Commander-in-Chief of the central armies from Soissons to Verdun, inclusive. General Nevelle succeeds him in the command of the special army at Verdun.

A French Communique.

A Paris communique says:—On the left bank of the Meuse extremely violent bombardment, which has already been incessant for two days in the region of Hill 304, was followed to-day by a strong German attack between Hill 304 and Morthomme. The enemy, after repeated efforts, penetrated a communication trench east of Hill 304. Everywhere else the enemy was repulsed with heavy loss from maxim and artillery fire.

The Germans on the right bank of the Meuse, after intense artillery preparation, delivered several successive attacks between Haudromont Wood and Douaumont Fort. They gained a footing 500 yards in length in a first line trench on the western part of this front. Everywhere else the attacks were shattered. There was artillery activity in Woivre.

Germans in Verdun Fighting.

A German Officer's Account.

ALLAHABAD, May 8. The "Basler Nachrichten," hitherto notoriously pro-German, publishes a letter from a young German officer referring to the heavy officer losses before Verdun. The terrible ferocity of the fighting was incredible, and there was a tempest of French shells. He concludes:—"We are now within a hundred yards of the French lines, but all our roads are under the enemy's fire. We are unable to bury our dead or pick up our wounded. Our rations reach us sometimes, often not, as the men bringing supplies are constantly shot. Few of us have any hope of emerging from this hell alive." ("Pioneer's" special.)

Russia.

The Germans in Tuklum.

LAHORE, May 8. LONDON, May 7th.—PETROGRAD.—The "Bourse Gazette" learns from Riga that the Germans, about to evacuate Tuklum, ordered the inhabitants to surrender all their valuables and confiscated the few remaining cattle. ("C. and M. Gazette.")

Russian Bombardment-Courland.

A Berlin communique mentions Russian bombardment of the Courland coast.

Turkey.

Turco-German Dissensions.

LAHORE, May 8. LONDON, May 7th.—The "Corriere d'Italie" Constantinople correspondent says that a German Prince is expected there to endeavour to end the Turco-German dissensions. ("C. and M. Gazette.")

Turkish Resort to Trench Warfare.

LAHORE, May 8. LONDON, May 5th.—The "Central News" Amsterdam correspondent mentions a Bucharest report that the Turks are attempting to resort to trench warfare on the coast westward of Trebizond. The Russians are bombarding the diggers violently and attacking the trenches already made. ("C. and M. Gazette.")

Bombs on Smyrna.

A Turkish communique says hostile aircraft have dropped bombs in the neighbourhood of Smyrna.

Italy.

Bomb Dropping on Trieste. Austrian Threat of Reprisal.

ALLAHABAD, May 8. The "Morning Post's" Budapest correspondent says that the Austrians, disturbed at the Italian bomb dropping in Trieste, have threatened reprisals for the few civilian casualties against historical buildings and works of art. Large quantities of supplies for Trieste and the warships in the harbour are seriously menaced by the frequent raids. All supplies to Isonzo traverse Trieste, and thousands of troops are continually passing. Much foodstuff was burned during the recent raid, and the barracks were hit and set on fire. Hundreds of soldiers were wounded and many killed while attempting to escape. ("Pioneer's")

Greece.

Situation in Greece.

A Russian View.

ALLAHABAD, May 8. The "Central News" Petrograd correspondent is of the opinion that the growing ambiguous situation in Greece is objectionable. Greece should define her position more clearly. Greece is negotiating a loan through the minister in Paris. The solution of the question of the passage of the Serbs may depend thereon.

The Greek Cabinet.

The "Morning Post's" Athens correspondent has good authority for stating that M. Skoulloudis has for several days been disposed to resign. M. Zamis would succeed him, but he refused to take any steps towards forming a Cabinet. ("Pioneer's" special.)

Pillaging of Greek Villages.

By Bulgo-Germans.

ALLAHABAD, May 8. The "Morning Post's" Salonika correspondent records the pillaging of a Greek village by Bulgo-Germans, who believed there was a lack of food. ("Pioneer's" special.)

Vivid Story of Raider's Destruction.

SALONIKA, May 8. The inhabitants have been haunted by fear of visitations for months and are jubilant at the destruction of a Zeppelin. The town was aroused at two o'clock in the morning by the discharge of three red rockets from a warship in the harbour, and a searchlight immediately caught the intruder above the centre of the town. A hurricane of shells followed, including the new French incendiary shells, which lit up the town. The Zeppelin apparently lost its bearings and made for the sea presenting a magnificent broadside target to the warships. A shell burst close to the Zeppelin's tail, and the monster dipped. It seemed to twist and writhe and then disappeared in a self-produced cloud of vapour. Nothing was heard for half an hour, and then two loud reports, followed by flame, showed that the Zeppelin

TELEGRAMS.

had been destroyed at the mouth of the Vardar. A French airman ascended in the darkness and claims to have hit the Zeppelin twice with bombs.

IRELAND.

Lord Derby and the Viceroyalty.

LONDON, May 8. It is rumoured in the Lobby that Lord Derby will be offered the Viceroyalty of Ireland if Lord Wimborne resigns. It is stated that Mr. Montagu has refused the Chief Secretaryship, which it is very difficult to fill up.

The New Under-Secretary.

It is reported that Sir Robert Chalmers, who is now in Dublin, will succeed Sir Matthew Nathan, Under-Secretary to the Lord Lieutenant, who has resigned, Nationalists and Disarmament.

It is understood that the Nationalist Members of Commons will shortly ask the Government to secure the complete disarmament of Ireland. The National Volunteers are willing to surrender their arms if the measure is general.

Arrest of Count and Countess Plunkett.

LONDON, May 8. George, son of Count Plunkett, has been sentenced to ten years' penal servitude and not the Count himself, but the latter and his wife have been arrested.

The Casement Trial.

Reason for Civil Court Investigation.

LONDON, May 8. It is intimated that Sir Roger Casement will be tried in a civil court, as it is desirable publicly to investigate his activities in Germany. It is stated that the trial will take place within a fortnight. Sir Roger Casement wished Sir Edward Carson to defend him but this is not likely.

AMERICA.

Further Details of the Note.

LONDON, May 8. WASHINGTON.—The German reply to the American note recalls the German proposals rejected by the United States which would have reduced the dangers to American travellers and goods to a minimum, and renews the offer of such an agreement. Germany is prepared to do her utmost to confine operations for the rest of the war to the fighting forces of the belligerents, thus ensuring the freedom of seas, but neutrals cannot expect Germany, for the sake of neutral interests, to restrict the use of her effective weapon if the enemy is permitted to continue to apply at will methods of warfare which violate international law.

Reception in America.

LONDON, May 8. WASHINGTON.—After the receipt of the official text of the Germans note it was indicated that it was improbable that President Wilson would reach a decision before next week. While official opinions vary, it is clear that the United States must continue to regard discussions with other belligerents as irrelevant to its discussion as to Germany's conduct, and while the tone of the note is resented it is felt that its language is immaterial if the assurances are real.

Rapture Postponed.

LATER.—New York despatches from Washington indicate that the German note has had the effect at least of postponing a rupture. It is thought that President Wilson will accept the German pledge not to torpedo merchant vessels without warning and without saving lives, unless they endeavour to escape or offer resistance; but the newspapers scout the idea of America, in return, bargaining with Great Britain for the stopping of the blockade.

Consideration in Cabinet.

WASHINGTON.—President Wilson and the Cabinet considered the unofficial text of the German reply for two and half hours.

Official and Press Opinion.

Opinion of the official circles and of the newspapers is divided, one section holding that the Government will wait and see whether Germany really abandons her present submarine methods; and the other that the United States is bound to break off relations, as President Wilson has already told Germany that the United States cannot make her submarine demands conditional upon the British blockade.

British Press Denunciation.

The British press denounces the German reply as a clumsy attempt to prolong negotiations, and says that Germany's effort to embroil Anglo-American relations is merely a cloak for refusal to accede to President Wilson's categorical demands. Beneath the hypocritical evasions of the note it is clear that Germany is most anxious to placate the United States while stubbornly adhering to her submarine warfare.

A Noteworthy Fact.

It is noteworthy that the reply was published on the eve of the "Lusitania" anniversary, which will be celebrated in London by a procession through Hyde Park, in which contingents of the Allies and the wounded soldiers will participate. The feature of the procession will be a model of the liner "Lusitania's" raft and other relics.

Painful Anxiety in Berlin.

A telegram from Berlin shows that America's decision is awaited with painful anxiety, though the newspapers express satisfaction at the note and hope that the United States will recognise in a friendly and serious spirit that Germany is basing her hopes of peace on American action with regard to the blockade. This is confirmed by a professedly neutral article in a Zurich newspaper which has been semi-officially published broadcast throughout Germany, and hence is believed by neutrals to be a peace-feeler. The article says:—"If, while protesting against German submarine war, the United States insists on her right to send goods to Germany without damaging British interests, then the belligerents, will be bound to consider how this terrible war can be ended."

TELEGRAMS.

Rumor of Peace Negotiations.

LONDON, May 8. WASHINGTON.—It is understood that the Ambassador in Berlin has informed the State Department that there is much talk of peace in Germany, and that the Kaiser is anxious for the United States to take the initiative in negotiations with the Allies on the subject.

Germany.

Exchange and Submarines.

LAHORE, May 8. LONDON, May 8th.—The Copenhagen correspondent of the Exchange Telegram Company says: The belief that German submarine is decreasing has led to enormous rises in steamship shares on Scandinavian Exchanges.—("C. and M. Gazette.")

The Recent Riots.

ALLAHABAD, May 8. LONDON, May 8th.—The supply of Berlin newspapers to Scandinavia and Switzerland is interrupted. This is attributed to the desire of the Germans to conceal the riots of the 1st to the 5th instant.

The "Daily Telegraph's" Milan correspondent mentions that the Swiss report that the rioting was on a considerable scale in certain parts. The Berlin police thrice dispersed a big mob of women and children. At the third time the troops intervened and maxims were used. Over 50,000 persons assembled in the Potsdam Gardens. The transport of tired troops from France bound for Russia caused serious misgivings.—("Pioneer.")

The Socialists.

ALLAHABAD, May 8. The "Daily Telegraph's" Rotterdam correspondent says that, despite Herr Liebknecht's disagreement with other socialists, the whole group in the Reichstag has tabled a resolution demanding his release. ("Pioneer's special.")

German Battleships in Baltic.

LAHORE, May 8. LONDON, May 8th.—Captains who have arrived at Malmo report that German battleships are out in the Baltic ("C. and M. Gazette.")

Mesopotamia.

The Surrender of Kut.

Lord Kitchener's Warm Tribute to Defenders and Relievers.

LONDON, May 8. In the House of Lords Lord Kitchener spoke of the dogged determination and splendid courage of General Townshend and his troops and the excellence of his dispositions for the defence of Kut. Lord Kitchener emphasized the strain upon the troops holding positions under the most difficult conditions. In their honourable captivity they would have the satisfaction of knowing that in the opinion of their comrades, of the House, and the country they had done all that was humanly possible. Their surrender was no discredit to the British or Indian army. Lord Kitchener paid a tribute to the devotion of the relievers and thought that the House and the country would endorse the words of General Townshend's message. Those who held, and those who strained every nerve to relieve Kut had alike earned our admiration and gratitude.

Lord Grenfell said that the defence of Kut would long be remembered with admiration by the British army and the country.

General Joffre's Admiration.

LONDON, May 8. General Joffre has telegraphed to the War Office expressing in the warmest terms the admiration with which the French army has followed the heroic defence of Kut and the brilliant efforts of the relief column in the face of most unfavourable conditions. General Joffre asks that these sentiments be conveyed to the Commander in Mesopotamia. A reply has been sent thanking General Joffre for his message. It adds that the troops in Mesopotamia will be cheered and encouraged by the assurance of the admiration of the great army which for many weeks has broken the enemy's most powerful efforts to reach Verdun.

The Sick and the Wounded from Kut.
Reached the Headquarters.

SIMLA, May 8. General Lake reports that the second and the third parties of the sick and the wounded from Kut reached the Headquarters of the Tigris Corps on the evenings of the 4th May and 5th May respectively. The second party consisted of 200 and the third of 243. The Hospital ship returned to Kut on the morning of the 6th May to bring back the fourth party.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Bombay.

Theft in Government House.

Marriage Presents Stolen.

POONA, May 8. Theft is reported at the Government House, Mahabaleshwar, of all the presents received by Mr. James Crerar, I. C. S., Private Secretary to the Governor, and his wife on the occasion of their marriage last week. The property lost is said to amount to over Rs. 2,000. Vigorous inquiries are being made by the Police.

TELEGRAMS.

Commission on Industries.

Sir Thomas Holland at Bombay Interviewed.

BOMBAY, May 8.

At an interview granted by Sir Thomas Holland, Chairman of the Commission on Industries, Sir Thomas said that he valued greatly the opportunity of attempting once more to assist the industrial development of India, for India gave him the best years of his life. Proceeding to the main theme he said:—"The task before us is not one that I have undertaken lightly. I realize its magnitude. I recognise the fact that we cannot expect to see immediate results of direct value, and I see the danger of controversial borderland questions which many witnesses will doubtless tell us must be tackled as necessary corollaries of our main enquiry. Obviously, methods of finance, fiscal question, railway administration, river transport and technical education are questions that have a direct bearing on industrial development, but if our work is to be of practical value it is evidently necessary to be rigid in defining the limits of our enquiry. From Home I got the co-operation of two members with ideal qualifications on the score of personality, technical experience and freedom from distracting interests, either political or financial. No one else at Home was invited to serve. The ready acceptance of the seats on the Commission by public men, so distinguished and so occupied by strong counter-interests at Home, is a fine testimony to the public spirit of Sir Horace Plunkett and Dr. Edward Hopkinson, as well as an indication of the rapidly growing appreciation of the value of India's place in the Empire. In India we have been equally fortunate in finding the right men, ready to undertake honorary services on behalf of the country. While the object of the enquiry was formulated, and the Commission appointed by the outgoing Viceroy and his outgoing Minister of Commerce, the object of our mission occupies a foremost place in the policy of Lord Chelmsford and Sir George Barnes, whose acceptance of office at this anxious time is regarded at Home as further evidence that India is now attracting the best among our ablest administrators. During the debate in the Council Mr. Low indicated as satisfactory the progress that had already been made in the development of manufacturing industries in India, and he also referred to the many ways in which the Government have attempted to assist industrial enterprise. But many of these essays in assisting nascent industries were obviously undertaken with some hesitation, and evidently in some doubt as to the form and scale likely to be most in accordance with the best interests of the country. Our chief problem will be to appraise these tentative and more or less experimental measures. The lessons thus learnt should form the foundation on which to build with greater confidence and on a larger scale."

Continuing, Sir Thomas Holland said:—"With Mr. Low as a member of the Commission, we benefit by having the view of the Government continually before us. He will also carry on where we leave off, for there is no doubt in the mind of anyone about the real object that we all have in view, the suitability of the present time for reviewing the progress, and the necessity for prompt and energetic action on a scale appropriate to the importance of India's premier position among the dominions of the Empire."

Continuing Sir Thomas Holland said:—"According to the terms of reference of the Commission no opinion is to be offered upon the much vexed question of the fiscal relationship between India and either the rest of the Empire or foreign countries. This problem is to be left with other great problems for discussion and settlement after the war is finished." This, notwithstanding the position that Sir Thomas Holland occupies, makes his opinions on the fiscal question of more than usual interest. With the caution that his words were in no sense inspired and should not be considered as a forecast of the manner in which post-bellum fiscal reform would shape itself, Sir Thomas thus summarised some of his views:—"During the past few years I have seen fiscal systems worked under two extreme conditions, and, if one were to judge by this experience alone, one would condemn both as undesirable. In the colonies protection is maintained on such a scale as tends to hamper manufacturing industries and thus cause a form of growth that is not entirely robust. Lancashire, on the other hand, having progressed most markedly under free trade conditions, imagines that absence of a tariff is the real cause of its prosperity, and though it allows itself to be regarded as the home and stronghold of free trade, it has most conspicuously used a form of protection in its own commercial interests by forcing on India a countervailing excise on cotton goods. I doubt if the cry for protective tariffs, which has been uttered so frequently during recent years by Indian public leaders, would be repeated so persistently but for this apparently successful use of protection by Lancashire in a way that seems to challenge the right of Indians to have a determining voice in purely domestic affairs of their own country. The attitude of many of Indian's public men is, it seems to me, largely due to the natural tendency to resent forcible imposition of the Lancashire form of 'kultur'. It is necessary, therefore, to be quite sure that, in resenting the imposition of cotton duties, India is not asking for some thing that may be more harmful to the country. The removal of the cotton duties which probably benefit Japan more than Lancashire and the erection of a protective import tariff are, from an economic point of view, wholly independent propositions. One does not preach temperance by advocating the use of drags instead of alcohol."

In conclusion Sir Thomas Holland said:—"It is not easy to say which is the most harmful to the industrial development of a country, over-protection or absolute free trade. Using the terminology now so commonly on the lips of the world, the former I would compare to demoralising militarism, and the latter to dangerous disarmament. Protection should be regarded rather as a medicine. It may be good if taken in measured dose and for specific complaints, but no healthy man wishes to live on tonics as his daily food."

English Mail Steamer.

BOMBAY, May 8.

R. M. S. "Sardinia" which left London on the 20th ultimo and has on board the mails arrived at Port Said on Monday the 8th instant.

TELEGRAMS.

The Taj Mahal Hotel.
Converted Into a War Hospital.

BOMBAY, May 8.

Following closely on the opening of the Freeman-Thomas and the Victoria War Hospitals, the Taj Mahal Hotel, Bombay, is now being converted temporarily into a war hospital, with accommodation for 600 British Troops comprising of officers and men with medical staff. Seventy rooms only will be reserved for civilian residents in or visitors. The hospital will in main be for slightly wounded cases. A number of wounded officers as well as the entire staff of medical officers and nursing sisters of one stationary hospital are already using the hotel. The main dining hall on the first floor will be used as a dining room for non-commissioned officers and men. Necessary alterations of arrangements in the building are being effected.

Bengal.

A Railway Collision.

CALCUTTA, May 8.

The District Traffic Superintendent, E. B. Railway, Seeldah, wires:—At 1 hour on the 7th instant, No. 202 down passenger train from Santahar collided with the rear part of 354 down goods train which was being detained outside the outer signal of Bhairamara. The brake van of 354 down goods train was badly damaged. A few passengers and railway staff got slight injuries. The main line was cleared at 9.52 hours on the same day. An enquiry is proceeding.

United Provinces.

The Allahabad Municipality.
An Extraordinary Meeting.

ALLAHABAD, May 8.

At an extraordinary meeting this morning the Allahabad Municipal Board considered a Government letter regarding the introduction of the new Municipal Act, although it has not yet been assented to by the Viceroy. The Board decided to exercise the privilege of electing their own Chairman and to advertise for a suitable candidate for the post of executive officer, which is to carry a salary of Rs. 700 rising to Rs. 1,000, but let the actual selection to be made by the Board to be constituted under the new Act. A Moslem member objected to any consideration of details till they got their representative on the Board. The general consensus of opinion was that matters were being rushed by the Government. It was also resolved as soon as the new Act comes into force, to add 14 Moslems as a temporary measure till the general elections next March.

PONDICHERY.

Pondicherry Notes.

PONDICHERY, May 8.

Six more Hindu Volunteers of Pondicherry were enlisted yesterday. The total till yesterday comes to 15 altogether.

The summer vacation for the High Court commences from the last week of May.

Simla.

Director of Music to the Viceroy.

Resignation Accepted.

SIMLA, May 8.

The Director of Music to H. E. the Viceroy has on medical grounds tendered his resignation which has been accepted by His Excellency. Mr. Buchners resignation will take effect from the 1st October 1916.

Central Provinces.

The Anglo-Indian Force.

A Recruiting Meeting.

JUBBALPUR, May 8.

At a recruiting meeting for the Anglo-Indian Force held at the Railway Institute on Saturday Mr. Mayes, Commissioner of Jubbalpur Division presiding. 27 candidates were enrolled.

పరమస్వ ప్రకటన.

హృదయ, మే 7:— నన్ను సామంతులము జర్మనులు జోరుగ ఫిరంగులము చారుచేసిని తరువారు, లిహావ దక్షిణమును నున్న పరమస్వ కంధకముమీద పడరి కాని మేము ఫిరంగులము వేసి వారి ముండ్లపై గల కంచెలవరకు రావలెను పే ఆపివేసితిమి. 804వకొండమీదను, హర్షోహంబు, త్రైమాంబుల మీదను జోరుగ నగ్నికర్మము కురియించుచున్నది. నెయింతు మనె అరు దక్షిణమున శత్రువుల వేసువారిని వెనుకకు నెట్టితిమి. మేమిదివరకు శత్రువులపక్ష పట్టుకొనిన 20 తెలూములు గాలికి కట్టు, త్రైమాంబుల వానిలో చాలభాగము జర్మనులైన క పంకి వెనుక దిగినవి. వానిలోనుండి శత్రువుల గుట్టును కని నెట్టుచున్న మనవారు యంత్ర సహాయమువలన మనవైపుకు దిచ్చి వేసిరి.

బెల్జియను సైన్యము

లండన్ మే 7:—హావర్—సుంగసుయొద్ద జయమునొంది

ది బెల్జియను సైన్యము దక్షిణమున శుభదృశీరముగా కివునర న్ను వరకు పోయిన ఏప్రిలు 21-న తారీఖున శత్రువులను వెనుకకు నెట్టిమిదేసిరి. ఏప్రిలు 20-న తేదీన శత్రువులకిందనున్న ఇస్పాగ్నిని స్వాధీనము చేసికొనిరి.

TELEGRAMS.

Mysore.

MYSORE CHAMBER OF COMMERCE.

Dewan Sir M. Visveswaraya Opens.

BANGALORE, May 8.

Sir M. Visveswaraya, the Dewan of Mysore, this evening performed the ceremony of inauguration of the Mysore Chamber of Commerce before a large and representative gathering of Indian and European gentlemen. Among those present were Messrs. A. K. Bannerji, H. V. Nanjundayya, A. P. Barton, M. Chatterton, D. M. Narasinga Rao, P. G. Dsouza K. Chaady, M. Hiranyah, Mr. Mirza Iqbal and K. P. Puttanna Chetty. Mr. W. C. Rose, Chairman of the Chamber, opened the proceedings with the following speech:—

Chairman's Inaugural Address.

My first duty to-day as chairman of the Mysore Chamber of Commerce is a pleasant one, and it is to tender to you, Sir, as the Head of the Government of Mysore, the grateful thanks of the Mercantile Community of the State for the generous concessions and privileges your Government have been kind enough to accord to the Chamber-privileges, which, it is unnecessary for me to remark, are of the highest and the most cherished and without which much of the good that a Chamber is capable of doing would be lost. To-day we see the happy fruition of the efforts of the Government of His Highness to give the merchants and traders of this State the opportunity to actively promote and protect their interests, as well as assist in the progress and development of the industries and resources of the State. I would also like to extend our vote of thanks to the members of the Industries and Commerce Committee, who have by their long and patient labours been successful in presenting a scheme for the formation of a Chamber of Commerce for the State. To strike a personal note I would specially associate in our vote of thanks the names of Mr. Chatterton, Mr. Garudachar and the indefatigable Secretary of the Industries and Commerce Committee, Mr. C. Ranganatha Rao Sahab.

Passing now to the objects of this meeting I need only briefly touch on the importance of the occasion and the necessity which exists for a Chamber of Commerce for the State and the benefit to be derived therefrom.

The importance of this inauguration of this Chamber of Commerce by the Head of the Government can scarcely be overrated. Your presence here to-day is a further proof of the desire of the Government to give us every encouragement at the outset of our existence, and I am sure the Government will not hesitate to test the practical usefulness of this chamber whenever a question of mercantile nature comes before them for consideration. Next if we take up our newspapers, we read of reports of Chambers of Commerce and other kindred Associations discussing measures and principles to guide their future trade policy. Not only is this future policy of our Empire being investigated by Chambers of Commerce but also by the Governments of the Allies, and as you all know an important economic conference is now sitting in Paris to consider and report what is to be the future trade and general policy of the allies in order to destroy the cancer of German influence in the trade and industry which she has in the past so cleverly adopted for her own national defence.

The Chambers of Commerce in India are similarly engaged and it would indeed be unfortunate if so important and progressive a State as Mysore was not in a position to add its voice in support of the concerted measures likely to be adopted in other parts of India to gain the objects which our whole Empire is now determined to secure by the active co-operation of all its members.

The formal inauguration to-day of this Chamber will, I hope, have the effect of vitalising the mercantile community of Mysore and be the means of safeguarding and developing their future interests and trades.

I began my address by pointing out the importance of to-day's proceedings in relation to the Empire's future trade policy, which some may perhaps think of mere academic interest, but whatever this policy may be, it is evident that it is not going to be a selfish one and in support of this statement I cannot do better than to quote from a speech delivered recently in London by Mr. Hughes, the Prime Minister of the Commonwealth of Australia: "The true ideal to be sought for is that of the British Empire as an organised Empire organised for trade for industry for economic for justice for national defence for preservation of the world's peace for the protection of the weak from the strong". To gain this ideal, Mysore must do its share!

Turning now to the local circumstances which call for the formation of a Chamber of Commerce, I have only to draw a picture which will depict the present unfortunate position to which certain trades of this State have fallen. The trade statistics of the whole Mysore State for the two years 1913-14 and 1914-15, excluding treasure, disclose an average trade totalling 1,130 lakhs of rupees for both exports and imports—no small figure for a population of 6 million souls, of which only 6 per cent are literates and with its merchants and traders dependent until 1913 for their finance upon outside agencies of somewhat rapacious character. Let us consider for a moment the principal trades within the State, and by whom they are controlled. The most important is that of grains and pulses. The value of their imports in 1914-15, including rice, is close upon 88 lakhs of rupees with 34½ lakhs of rupees of exports. Formerly, this business was chiefly in the hands of local Mysore merchants, but gradually the Kathiawadis have encroached, and now the business is more or less entirely controlled by them. What is the reason for this state of affairs? I have not heard of the existence within this State, of one of those Associations existing in other parts of India for the protection and development of a particular trade, such a Grain Merchants Association, Native Piece Goods Association, etc., It is not for me to pronounce judgment on this retrograde state of affairs, but from all I can gather on the subject, the cause is apparently due to a dead weight of inertia and prejudice or unwillingness to move with the times. There is no corresponding push or determination on the part of the Mysoreans to meet his more active rival. It can safely be estimated that from 4 to 6 lakhs of rupees are thus annually lost to Mysore merchants in this one trade.

Next the trade in cloth was, also, I believe solely in the hands of the local merchants; but here, too, the business has passed into the hands of outsiders. The piece-goods trade, both European and Indian, is valued at over 80 lakhs, and a similar estimate of loss to local traders would not be far off the mark. The same unfortunate conditions, more or less, exist to-day in the hides, skin and leather trade, metals, oils, tobacco and wool.

Fortunately by the establishment of the Bank of Mysore Ltd., the financial drawbacks are at last removed, and it is to be hoped by the inception, to-day, of this Chamber that the merchants of Mysore will themselves rise to the occasion, and also take steps to secure for their sons that thorough grounding in business matters, facilities for which are so liberally provided by the Government, in order to regain their former supremacy in trades for which they are so naturally well fitted.

In passing, I may mention that the oldest Chamber of Commerce is that of the small island of Jersey, established as far back as 1768. Here we have an example of a handful of industrious and thrifty traders taking measures 150 years ago to protect and encourage the trade of an island whose area does not exceed 12 miles by 6, and which to-day annually produces for export the common potato to the value of 75 lakhs of rupees. I have been a witness to the work and remarkable energy of the inhabitants of this delightful island, and there is no finer sight of the practical results of the labours of the farmers than to watch the hundreds of carts loaded with potatoes daily wending for a month or so, their way through the valleys to the market places and docks.

Well, we must not be down-hearted at the lateness of our start, but take hope and heart at the fact that the largest and most important Chamber of Commerce in the world, viz, that of London was established only 35 years ago.

Now the advantages of a well-organised and equipped chamber lies chiefly in the fact that it is truly representative of general commercial interests and its labours are of a thoroughly practical nature. Its object being to protect the general interest of trade as well as to advise, disseminate and facilitate the obtaining of commercial information, the expression of its views is invariably sought for by Governments when legislation of a mercantile nature is contemplated. It becomes thus something of an advisory Board. As you all are no doubt aware, every chamber is usually divided into trade sections, and questions relating to a particular trade referred to the section concerned, and disposed of promptly by members who are specially interested and experts in the business.

I will now read for your information the orders of the Government in connection with the formation of this Chamber and the conditions attaching to the concessions which the Government have been pleased to sanction.

Government are pleased to approve of the recommendations of the Industries and Commerce Committee and sanction the grant of the following concessions to the proposed Chamber of Commerce:

(a) A Government contribution of Rs. 1000 towards the preliminary expenses of the Chamber.

(b) A grant not exceeding half the amount of the annual subscriptions, subject to a limit of Rs. 750 per annum, for a period of three years from the date of the formation of the Chamber.

(c) The Chamber will have the right of returning one member to.

(1) The Mysore Economic Conference.

(2) The Bangalore City Municipality, and the Industries and Commerce Committee of the Mysore Economic Conference, provided there are not less than fifty members on the rolls of the Chamber on the day of election.

The Chamber will be supplied with all copies of Government publications which are placed at the disposal of the Press but are not available for purchase.

3. The grant of concessions will be subject also to the following conditions:—

(1) The Chamber will be found to undertake all investigations in matters relating to trade that may be required by Government.

(2) It should endeavour to start commercial associations and similar organisations affiliated to it in important business centres.

(3) It should prepare and publish a weekly market report for Bangalore and eventually a similar report for the whole State, a copy of the same being forwarded to the Secretary to Government, Departments of Education and Agriculture, the Director of Industries and Commerce and the Secretary to the Industries and Commerce Committee.

(4) It should maintain a reading room and also open as funds accumulate, a library of commercial literature.

(5) The Chamber should submit once a quarter a brief report of the work done by it and also a copy of its annual report to the Government.

4. As the improvement of commercial education is one of the most important means for promoting trade, the Chamber will be expected to devote special attention to the subject and co-operate with the Education Department whenever necessary.

5. The question of allowing the Chamber of Commerce the privilege of returning a member for the Legislative Council will be reserved for consideration after the Chamber has been in existence for a year.

6. The Chairman, the Vice Chairman and the other members of the Managing Committee will be appointed by Government for the first year.

7. The Chamber will be an entirely independent body and will have no official relation with any department of Government. It will not be subject in return for the assistance granted by the Government, to any other obligations than those already mentioned, nor liable to any interference from any department of Government so long as its functions are properly discharged.

The Government are also prepared to lend to the Chamber the services of a capable officer of the Government for a few years to assist the members to replace the organisation on a thorough working basis.

I would specially draw the attention of those who intend joining the Chamber to the important announcement by the Government that the Chamber will be an entirely independent body and will have no official relation with any department of the Government, nor will it be subject to any other obligations than those already mentioned nor liable to any interference from any department of Government, provided we discharge our function efficiently. The importance of such a declaration is not to be lost sight of the Cham-

ber is given absolute freedom for the expression of its views to Government or any other body desiring the same. While the Government can bring no pressure on the Chamber, we on the contrary can exercise all pressure and influence we can command and I need hardly point out that such can also be brought into play through the polling booths and other constitutional means.

I am induced to specially ask your attention to this declaration by reason that there can in the future be no amuse that merchants are not now in a position to freely give their views of matters concerning their interests whether in accord or not with the opinions or intentions of the Government.

And now, it may probably be expected that I should give some indication of how we intend to begin our labours. I have pointed out the absence in Mysore of associations for the protection and encouragement of any particular trade, and we are thus without any recognised rules to guide us when discussing the mode of business as at present conducted in Mysore. I believe business in Bangalore, is based entirely on personal considerations. The Managing Committee therefore think that it would be in the best interest of the mercantile community if selected committees were appointed to report on the present practices, conditions and customs of the important trades within the State, a grievances and difficulties, and to submit recommendations with their view to establish just and equitable principles in the trades, and such a line of conduct as will facilitate trade as well as encourage a friendly feeling amongst the merchants. The necessity of fixed principles in business is of the highest importance, and it is most desirable that merchants here as well as all over the world should, so to speak, have a fixed code of honour. Nothing helps to develop trade so much as a strict code of morality amongst the merchants themselves. The report of each committee, after it has been approved by the Managing Committee, will be submitted, in general meeting, to the members of the Chamber for ratification, and thereafter it will be expected that every member of the Chamber will abide by the rules laid down for his particular trade, and have no dealings with those who do not fall in line. As concerning the trade of the districts and the means to be adopted for its development I do not think the Chamber could do better than follow the practice of the Punjab and Upper India Chamber, and constitute local Committees or affiliated branches of the Chamber, of from 4 to 7 members each, at trade centres where membership is sufficient to warrant such a step. Such local committees or branches will have power to communicate only with the central Chamber. Full power to manage their own local affairs will be accorded to such committees in the hope that the members will rise to a sense of their own responsibilities and take a broad outlook on their own and other affairs. The work which I have thus sketched in a general manner will, I am sure, keep the Chamber well employed. We shall, of course, consider all trade grievances and submissions of every nature, but I do not think that at a general public meeting of this kind I should formulate a cut-and-dried programme of wants and grievances before we have either studied the general position of trade or been approached by the mercantile community themselves for the removal of difficulties, etc. There is nothing easier in this world than to create grievances, some trivial and others of greatest importance. But the committee's attitude in this matter is this. They do not want the usual taunt levelled against them that they are a pack of busy bodies with no claim to be regarded as the representatives of the trade of the State. No doubt, during to-day's proceedings, grievances and wants will be ventilated, and I can assure you that due note will be taken of one and all for the Chamber's consideration. If I have sufficiently dwelt on the benefits and usefulness of a Chamber, I would like to conclude by mentioning what a Chamber of Commerce is not. It is not a trading body with the personal consideration of its members. It represents no clique or party, its discussions are not coloured by any feelings to support the acts of any persons, firm, or even administration or Government. It only remains with the members themselves to make this Chamber truly representative of the best interests of the trade of the State. There is no room for local jealousies or bickering. All must sink their individual self and work for the common good.

Now I must close with a somewhat at personal reference to the members composing the managing committee and myself. I trust that it will be conceded that the Government nominated members of the committee are truly representative of the general mercantile interests of the state as well as fitted by their experience and ability. As we gain experience and show our usefulness we shall no doubt enlarge the number of members on the Managing committee so as to include members of certain trades for which we, at present, have no direct representative, but for the present I think we can remain satisfied with a committee of twelve. And finally I must personally express my thanks to the Government for the honour they have done me by nominating me as the first chairman of the chamber. I feel the honour all the greater for I am after all a new copper to this state but nevertheless determined to do and give my best for the furtherance of the general welfare of the State and its people. In accepting the honour I need scarcely add that with the assistance of my colleague, on the committee, no effort will be wanting on our part to keep to the true ideals of chamber and thus in time raise this the youngest of chambers to the proud position which its older sisters enjoy all over the world.

Committee Members.

In the course of his speech Mr. Rose announced the names of 9 members of the Committee of the Chamber. They were Mr. Hiranyah, Vice President, and Messrs. Garudachar, Ramachandra Gowda, Lakimechand Vardamiah of Mysore Chennabasappa, Mr. A. P. Barton and Hajee Haroon Sait.

Dewan's Reply.

The following is the Dewan's speech at the inauguration of the Mysore Chamber of Commerce to-day:— We meet here to-day to inaugurate a Chamber of Commerce, the object of which is to safeguard and promote the special interests of trade and industry in Mysore. That those interests needed protection has long been apparent and a proposal to start an organisation for the purpose has been on the programme of the Economic Conference for over three years. During the past eighteen months the question has received the special attention of the Industries and Commerce Committee. We owe it to that Committee

TELEGRAMS.

and particularly to Mr. Chatterton, Mr. Rose, Mr. Garudachar, Mr. Vardhamanaya and Mr. Ragunatha Rao Sahab that all the preliminaries are completed and we are now in a position to announce the birth of the Chamber. In his exhaustive and interesting address Mr. Rose has drawn attention to the fact that the trade in grains and pulses, in piece goods and cloth, in leather and skins, metals, oil seeds and etc. has passed largely from local merchants into the hands of outsiders from distant provinces. It is no fault of the outsiders that they have come in and captured our trade. They have advantages which our local merchants have not hitherto, namely practical training in large business houses, capacity to work hard and under severe discipline, cheap capital and a powerful organisation behind them. Whatever may be the external causes the loss to the local merchants which is deplorable, is attributed to the apathy of local merchants, their prejudice, lack of enterprise, and unwillingness to move with the times. It is no wonder that the trade conditions in Mysore should be so unsatisfactory. The bulk of the trade carried on in the most primitive fashion, the outlook of our merchants is narrow, their power of co-operation is feeble and their business methods are out of date. They are ignorant of trade statistics and for lack of training, they are unable to adapt themselves to the rapidly changing conditions of the world trade. It is perhaps the fault of circumstances that this is so. Every occupation requires study and apprenticeship. As in every other profession merchants require training and guidance, and these can be given by providing the necessary institutions and facilities calculated to broaden their outlook. One of the first means to this end is the establishment of an association like this which would give them opportunities of personal service and of joint deliberation and action on large questions connected with industries and trade generally.

The work to be done by the Chamber is described in the address of Mr. Rose and also in detail in the draft prospectus. I need only emphasise a few salient points: The Chamber should bring the wants and grievances of men engaged in industry and trade to the notice of the Government and of public service corporations like railway companies, Municipal and other local bodies, Bank, post and telegraph or other authorities whose operations affect them. The Chamber should do for its clients and to the trades what a lawyer does to the litigant public. In the second place it should maintain a continuous study of large commercial questions of local interest and constantly strive to strengthen the conditions under which trades and industries are carried on at present. It should also focus and consolidate commercial opinions on current topics and publish the united judgment of representative merchants and business men regarding them for the information of the public. Some of the earliest things which the Chamber of Commerce might put its hands to will be to undertake a compilation of trade statistics, a commercial survey of business houses, closer study of imports and exports and publication of a trade directory. It should promote co-operative enterprise and the establishment of business concerns on the partnership and joint stock company principles. It should encourage the habit of travelling among merchants and introduce the system of commercial correspondence.

No individual or single group of men can do the work which an organised association like the Chamber can. The business portion of the public should be taught to recognise that whatever benefits accomplish, the community, benefits also the individual, sooner or later. By co-operation and joint action the mercantile community may become a power in the land. An individual having a grievance may be snubbed. He may have to submit to unjust exactions, but no public authority can afford to ignore the joint representation of 500 merchants. Mr. Rose has referred to the Economic Conference sitting in Paris, where questions connected with the world's commerce after the war are being discussed. There is no doubt that great attention will be paid to industry and commerce and that an era of large developments will follow at the end of the war. Our first duty is to put our house in order, remove the disadvantages and strengthen the position of our merchants at home. We shall be contributing our shares of the effort, however humble it may be, to promote the commercial interests of the Empire, by studying what is going on in other parts of the Empire and by working in close association with similar bodies in British India.

One of the many ways in which a Chamber can make itself useful to the country is by interesting itself in the industrial and commercial education of the people in qualifying them for practical pursuits and by making science popular among them. The more urgent and essential directions in which the people of Mysore need training are:—(1) in manufactures and building work, (2) in commerce and business and (3) in science and applied chemistry. It is aptly remarked that the day of the rule of thumb man is past. The day of the practical man is passing and the day of the scientific man is coming. The Chamber should interest itself in spreading a knowledge of elementary sciences among the masses. It should see that a sufficient number of young men are kept under training in the schools and colleges to supply the future needs of business and trade in the country. It is our interest to induce a fair percentage of the best young men, the flower of the youth of the country, to take to industrial and business careers.

One of the first duties of the Committee of the Chamber should be to appoint a section or sub-committee whose chief function would be to induce as many merchants and manufacturers as possible to become members. The committee has to organise trade sections at headquarters and to start town committees or branch chambers, commercial museums and enquiry offices in eight or nine business centres within the State. May I express the hope that by the end of the first year the Chamber will have on its rolls at least 500 members of whom perhaps 150 or 200 may be drawn from the cities of Bangalore and Mysore. You may be sure that merchants from the mofussil will not be indifferent to your appeal for co-operation. They will join if they feel they will get some return for their money or see a reasonable prospect of the same.

Before I close I may be permitted to add a word or two regarding the work of your committee. I hear constant

complaints of unpunctuality in the working of some of the local organisations—but the composition of your committee is a guarantee that it will be an active body. No committee or association in the country should remain inactive even for a month because some leading man or other connected with it has no time to participate in its work. When a member has no time for the work he should be required to abdicate for the time being in favour of a substitute. I would suggest the formation of a vigilance committee consisting of at least three high class business men selected from the Chamber, whose duty it should be to see that the committee of the Chamber regularly prepares its annual and quarterly programmes before hand and to respectfully remind the committee whenever its performances fall short of promises. It is only when every member works and no body shirks that the committee can keep itself continuously active and become an effective working force in the country.

Our best thanks are due to Mr. Rose who is doing such excellent work in another sphere for acceding to the request of the merchants to become the first Chairman of the new Chamber. His Highness' Government greatly value the co-operation of other members also particularly of European gentlemen, who have so readily come forward to help us. Thus piloted, the Chamber will be beginning its career of beneficent activity under the most favourable auspices.

Gentlemen, this association has been started with the gracious sanction of His Highness the Maharaja and nothing will be dearer to His Highness' heart than that all active elements in the State should work in unison to make the scheme a practical success. I will now conclude with what I know will be the fervent wish of every one present here to-day that this chamber may fulfil all the expectation formed of it, that it may grow in utility and influence from year to year and that it may long remain the premier representative and guardian of the industrial and commercial interests of Mysore.

Vote of Thanks.

At the conclusion of the Dewan speech Mr. B. K. Garudachar proposed a vote of thanks to the Dewan Mr. Puttanna Chetty seconded the vote on behalf of the Bank of Mysore, Municipal Council and the Mercantile classes of Mysore. Mr. Chetty in the course of his speech expatiated on the advantages of the new Chamber to trade and commerce of the State and dwelt on the fact that local trade had been captured by outside merchants owing to the apathy and lack of enterprise on the Mysorean merchant and that young men should be trained in commercial schools and colleges so as to be able to cope with the fierce competition of the modern trade conditions. He stated that the off spring of Mysore was first the Mysore Economic Conference and the Chamber of Commerce was a natural sequel to it. He thanked His Highness the Maharaja and the Dewan for the far seeing statesmanship displayed in instituting the Chamber and wished it a career of usefulness in promoting the material prosperity of the producer, the manufacturer and the merchant.

Punjab.

An Executive Engineer.

Tried and Relieved of His Duties.

LAHORE, May 8.

The "Tribune" informs that Tala Sita Ram, Executive Engineer, who was tried under the Public Servants Enquiries Act, 1850, before a special Commission was relieved of his duties on Friday last.

Sanatan Branch College.

Principal Appointed.

Mr. Ram Prasad Khosla, an Oxford graduate and Professor, Government College, Lahore, has accepted the post of Principal of Sanatan Branch College, Lahore, and his services are being applied for from the Punjab Government.

The Lahore Criminal Trials In Camera.

Four Police constables who were some time ago arrested in connection with the murder of Mr. Priestly, late Manager of the Alliance Bank, Lahore, were placed before Mr. Keogh, Additional Magistrate, Lahore, on Saturday. The accused in the students affray case near Ravi in which one M. Sc. student was fatally stabbed and some others injured more or less severely were placed on trial before the same Magistrate to-day. The proceedings in both cases were in Camera.

Sind.

Cinematograph in Education.

A Demonstration Lecture.

KARACHI, May 8.

At a demonstration lecture in Karachi by Mr. Bulchand Karamchand, a Sindh educationist, on "the use of the cinematograph in education" Mr. M. Hesketh, Educational Inspector in Sindh said that unlike the Hon'ble Mr. Sharp, Director of instructions, he believed that moving pictures had great advantages over still pictures and he added that Sind should consider it a matter of great pride that one of her sons was the pioneer of this great educational reform. Mr. Hesketh appealed to the philanthropists and the rich of Karachi to help and support the scheme by paying for the cost of film demonstrations to poor boys and girls in schools. Some time ago Mr. Bulchand placed his scheme before the Government of India, but owing to the war no financial assistance could be given to him. Undaunted by the failure to receive Government financial aid he risked his own money to give a practical shape to the scheme he had been working out for some years. In this attempt the Educational Department accorded him their full sympathy and were co-operating with him in its working.

Burma.

More American Drillers.

RANGOON, May 8.

This morning 22 more American Drillers who have left service of the Burma Oil Co. Yenangyaung, arrived here making 84 in all who have left the oil fields.

Very Bad Weather in the Bay.

Report of Steamers.

The four steamers which arrived here since last evening report having had very bad weather in the Bay. 'Tosha Naru', 'Teesta' and 'Bangala' came from Calcutta while 'Kohinoor' from Chittagong. The 'Teesta' had to alter her course on the 5th May towards Arakan Coast. The 'Bangala' though she changed her course could not avoid the cyclone. No serious damage was done to them but the 'Kohinoor's' experiences were according to her captain that she left Chittagong on the 4th with 69 passengers and cargo. The Captain on Friday at 8-30 P. M. decided to stop the steamer as the wind was fierce but finding the storm approaching his section he took westward course to give it a wide berth. The increased with rendered the steamer unmanageable. He did everything in his power but the rapid falling of the barometer was such as he had not previously experienced, the wind being at 120 miles an hour. The fitting about the deck were blown to pieces. Coverings of the bridge were badly damaged. The weather moderated at 8-30 a. m. on Saturday when he resumed the course at full speed arriving (36 hours late) at 1 p. m. this afternoon. Passengers on the whole behaved very well. Not a single one was hurt although many of the crew were badly knocked about.

LATEST TELEGRAMS.

Supplement to the India Consolidation Act.

LONDON, May 8.

The House of Lords to-day passed the First Reading of the Bill supplementing India Consolidation Act of 1915. The most important provisions are the following. Clause two provides for the insertion in section eighty-four of last year's Act after the words Governor-General in Legislative Council the words or a Local Legislative and at the end of the section the words or (a) in case of any law because it bars the right to sue the Secretary of State in Council in particular cases or classes of cases.

Clause three provides that the Viceroy with the approval of the Secretary of State may declare eligible for appointment to any civil or military office to which the natives British India may be appointed the ruler or subjects of any state in India, subjects of any State in the territory adjacent to India or members of any independent race or tribe in the territory adjacent to India.

Clause four provides that admission to the Indian Civil Service of British subjects who or whose parents were not born in his Majesty's Dominions shall be subject to such restrictions as the Secretary of State with the advice of the Civil Service Commissioners may prescribe.

Dr. Wilson's Mind-Official Views.

LONDON, May 8.

WASHINGTON.—Opinion is held in official circles that Dr. Wilson ignoring the bullying insolence of the German note will accept the face value of Germany's concession that submarine commanders shall be ordered to observe the rules of Cruiser-warfare but will refuse to discuss with Germany differences between United States and Great Britain and that rupture will immediately follow if there should be any further atrocities.

Situation in Mexico.

A Raid by Villistas.

LONDON, May 8.

EL PASO.—Fifty Villistas crossed Rio Grande and attacked American garrison of ten men at Glinesprings killing four and wounding four. Villistas escaped.

The Shackleton Expedition.

Immediate Relief.

LONDON, May 8.

The Daily Chronicle states that the Government has decided immediately to organise an expedition for relief of Shackleton.

The Chinese Revolution; Japan's Denial.

LONDON, May 8.

TOKIO.—Foreign Office flatly denies enemy reports of Japanese intervention in China. On the contrary the Premier and the Cabinet unanimously declare that Japan's fixed policy is not to interfere in the crisis in China, but to endeavour to demonstrate the sincere desire of Japan to promote a peaceful solution and permit the Chinese to establish effective administration.

A French Vessel Sunk.

French sailing vessel Marie Molinos has been sunk. The crew was picked up.

A Swedish Schooner Sunk.

A German submarine sank Swedish Schooner Goetberg and picked up the crew at their request as the weather was stormy and placed them on board a Norwegian steamer.

Derby Groups to be Called up.

It is understood that the remaining Derby groups will be called up on June 13th.

LONDON, May 8.

The death is announced of Doctor Dirk Bos Dutch Liberal Democratic Leader and authority on Dutch East Indies.

LONDON, May 8.

A German Communique says that in the air fight on Friday a hostile aeroplane was brought down off Flanders. A German Torpedoboat on Saturday captured a British Aeroplane undamaged off Flanders and its two occupants were taken prisoners on Friday. One of our ships sank a British Submarine Ezo off Hornsreef. The communique admits that Zeppelin L7 has not returned.

With reference to the above the Admiralty states that two naval aeroplanes are missing and the body of one of the aviators has been picked up, also the observer's lifebelt. The alleged sinking of E 31 is untrue. She has returned safely to her base.

యుద్ధవార్తలు

హిందూ శత్రుత్వములపై పంపుట

సింలా మే 7:— హిందూ శత్రుత్వములపైగా కిక్కిరించి పోయిన కుంభపురుషార్థము:— మార్చి నెలకు వాయవ్యభాగమున కరా ను వారు జర్మనులను పోరాడగ ముట్టడించిరి. ఆంగ్లను జర్మనులు కొద్దియెక్కుమీద యెదిరింపదలచగ వెనుకకు వెట్టి వెయిబడిరి. మామూలు మోస్తరుగ వే ఫిరంగుల గనుల విమాన ముల యుద్ధము ఆంగ్లరంగమున జరుగుచున్నది. స్వీచ్సుకు దక్షిణమునను సోమకు సమీపమునను జర్మనులు ముందుకు తొగిసిగిరిపరుచుటకు ప్రయత్నించిరి కాని కమ్యూటాకు వెనుకకు గొట్టిరి. చరకునకు ఎగువభాగమునను బలివృత్తైన కుర్చీ స్థానమున కమ్యూటాకు కట్టుకొనిరి. దైత్యులకువైపున తిరిగి రమ్యునులు శత్రువులకు తమిదేసిరి.

గతసారి జర్మనులకుచ్చి బాంబులు వేసినప్పుడు 6 గురు మనుష్యులు, 8 రు స్త్రీలు. చాహాయి. 9 గురు స్త్రీ పురుషు లకు దెబ్బలు తగిలినవి.

మాదకతేది మధ్యాహ్నము దీక్షానిత నొకవిమానము బాంబు లను వేయగ చాగ్గుకు దెబ్బ తగిలినది.

హిందూ శత్రుత్వము

కరాను జా ట్టు తెలియజేయుచున్నాడు:— మార్చి నెల లో మేము పట్టుకొనిన ప్రదేశములలో నిరక్షణము. మేము ప్రాంత్రగ జట్టుకొనిన కందకములపై జర్మనుల పడగా వెనుకకు వెట్టితిమి. వెర్దనులదగ్గ కరానువారు తమస్థానములను రక్షించు లో నక్కరలేకుండ, శత్రువులమీద నడితామే యుద్ధము చేయుచు ఇదివరకు పోగొట్టుకొనిన ప్రదేశముల తిరిగి పట్టుకొ నుచున్నాడు. ఇందువలన మార్చియుదయమున ఇచ్చింది లోనికి పోవుచున్నది.

ఆంగ్లేయులెట్లు తెలియజేయుచున్నాడు:— ముంబైకిపొవ తున శత్రువులు తీవ్రముగ నగ్నిచర్మము నురిపించి కందకముల మీదపడిరి. ఉధృతములయందును గనుల యుద్ధము జరుగు చున్నది.

ఇటలీవారిట్లు తెలియజేయు చున్నాడు:— బెనోల రంగమున ఆస్ట్రీయావారు మూడుసార్లు ఎదిరింపగ వారిని వెనుకకు గొట్టితిమి. రెండుసార్లు అడమిల్లామీద పడినప్పుడును వెనుకకు వెట్టితిమి. రెండురంగమునను జోరుగ విమానయుద్ధము జరుగుచున్నది.

కిరీసుకు ప్రభువుగారిట్లు ప్రభువులసభలో చెప్పి :— జనరలు బొన్సెండుగారు వారిసైన్యమును మానవులకంటెవరకు సాధ్య మో అంతవరకున శత్రువులను ప్రతిఘటించియుండిరి. ఇందు వలన వారికిగాని ఆంగ్లభారతీయ వైకులకు గాని న్యూనత కాదు. దైవవర్మపాకమువలననే విజయము చేకూరదయ్యెను.

ఇంగ్లీషు వార్త.

జర్మనులు తిరిగి వెర్దను సమీపమున గెడిగించు చున్నా రు. 804 వ కొండకు దక్షిణమునకు స్థానములమీద జర్మ ను లతితీవ్రముగ నగ్నిచర్మము నురిపించి దిట్టముగ నెదిరించిరి. మొత్తముమీద రెండురంగమునందంతటన వారు వెనుకకుగొట్ట బడిరి. కాని, ముందుభాగముననున్న కందకములలో నక్కడ క్కడ వారకులపట్టు గలిగిరి. తరువాత వారు 824 కొండ పొగ్గింతమున జోరుగనగ్నిచర్మము నురిపించిరి.

ఆంగ్లరంగమునందు శత్రువులు గనులను పేల్చిరిగాని మాచ్చేమియు కలుగలేదు.

రమ్యువాన కొంత ముందుకుపోయి ఒల్గారైలువ వేదను సమీపమున, వెలుతుకొనినస్థలమున స్థిరపడిరి. ఇర్లం గాకురు 5 ముల్ల దూరములోనున్న వైసవైపున టర్కీవా రెదిరిపడుచు రమ్యువాన వెనుకకుగొట్టిరి.

వెలుతుకొనిన భృతీయవాకలు జర్మనును ధ్వంసము చేసినవి. సజానికానివి కింకాజర్మను రాగా మిక్కిలికందలి నాకలు ఫిరంగులను వేసి పడగొట్టిరి.

సింలా, మే 7:— రాజభూమి గారికి మే 5వతారీఖున ఈ క్రింది తంతిపార్లమెంటు:— కరాను రంగము— మార్చి నెల నందు కరానువారు ఫిరంగుల దెబ్బకు చేర్చిరి. మే మాక్రి మింనుకొనిన శత్రువుల కందకమును జర్మనులు ఎఱువ ఆక్రి మింనుకొన జూచిరి. కాని వారిని తడిమివేసితిమి. స్వర్ణమున కార్యము మాని కరానువారు క్రిమ్యముగా యుద్ధము వారిం భించి మార్చి నెలనుండి శత్రువులకు దడిమివేయుచున్నాడు. ఆంగ్లరంగము తీవ్రముగ ఫిరంగియుద్ధము జరిగినవెనుక జర్మనులు మాంకియెద్ద మనకందకములను బట్టుకొన జూచిరి. కొంత నష్టము గలిగినది. రెండు పక్షములయందును గనుల యుద్ధము కొంత జరిగినది.

ఇటలీయా రంగము:— బొనోల రంగమునందు ఒకసారి యును అడమిల్లామీద రెండుసార్లు ఇటలీయా సైన్యము ఆస్ట్రీయానులను తడిమివేసెను. నేనామాఖ్యనునంతటను విమాన ములు ఎగురుచు ఉపద్రవము గలిగించుచున్నవి.

జనరల్ బొన్సెండుగారు వారి సైన్యమును వారికి వీలైనంతవరకు శత్రువులతో బోతుచు అతడవము కొండ టండిరి బొంగిపోయియుండువలన బొన్సెండుగారికి నను హిందూ దేశ సైన్యమునకై నను, ఆంగ్ల సైన్యమునకై నను న్యూనత కలుగ జాలదు. విధిలేక కన్యకరములైన స్త్రీలకులననే వారు లొంగి పోవలసి వచ్చినదని కిచెర్ (తర్జుమ) పార్లమెంటు సభయందు జెప్పెను.

మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము.

చేశభావము.

మైసూరు విశ్వవిద్యాలయమునకు శంఖధారించిన నిర్బంధ చేశభావమువరకు విమర్శించుచు మైసూరు విశ్వవిద్యాలయ చాలకముజరిగింది. వానానిధాని పాఠములను వ్యక్తికంపం బడింది. ఆంధ్రభూభోధినిసభవారు ఇటీవల సమావేశమున సభలో బహుజనాభిప్రాయము తెలియజేయెను. కన్నడ మాటల బాంబు సంస్కృతమునకు సంబంధచేశభావముగా తరింపక బడరలెననియు, కన్నడముగాని సంస్కృతముగాని తీసి కొను శంఖధారించు విశ్వవిద్యాలయ స్వాతంత్ర్యముండవలె ననియు, ఆ సభలో తీర్మానించబడినది. ఇతరస్థలములలో కూడ యీ యభిప్రాయమును గీకరించబడినది.

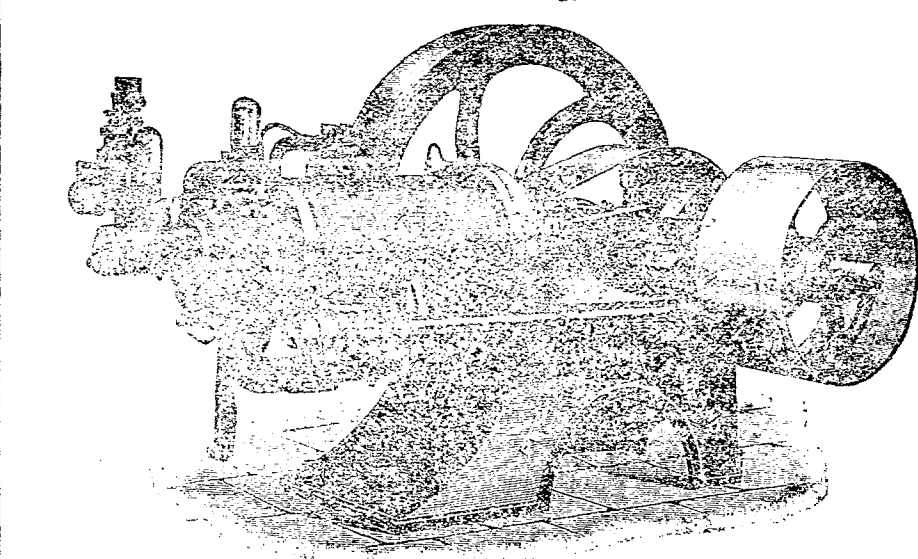
మైసూరురాజ్యము ప్రధానముగా కన్నడము మాటాడు వారి రాజ్యమున విషయమును మొట్టమొదటజ్ఞప్తియందుంచు కొనవలెను. ఇది యానేకులు పాటకుచున్న విషయము. క్రైత లలో విశేషభాగము కన్నడము మాటాడెదరు, వ్రాసెదరు. మైసూరు ప్రజలందరి విశేషసంఖ్యకులగు ప్రజలకు ఒక సామాన్యభాషయుండుటవలన, వానానిధుల ప్రజలకును ఒక విధమైన ఏకతేయత సంభవించినది. వారు నివిధభాషలు మాటాడుచుండెడివారుగా నుండుచేరి, అట్టి యొక్కయు అసం భవము. ఒక రాజ్యమునందలి వివిధప్రజల శక్తికంపం జేయు టయం దేశభాషకుగల సామర్థ్యమును గుర్తింతుమేని, ఏక భాషావ్యాప్తికి చేయబడు ప్రయత్న మేదైనను అంగీకరింపక బడరలెననీ. ఈ కారణముచేత, సంస్కృతము అలంకర మొదలగు ఇతరభాషలు తమతమ కొలంది తాము చుంటివే యొనను, ఒకతేన తమతమతమలైనను, సర్వజన లాభకరమైన సందర్భమునందు బోధనావికములుగా పరిగ్రహించబడవలసి వచ్చును. వానానిధ ప్రజలకు విశ్వమును ఏకభాషియను కలి గింకగల భాషకే ప్రయత్నము సంకల్పించి వచ్చును.

ఈ సంగతులనుబట్టి మాయనెడల, కన్నడమును నిర్బంధ శతనీయ చేశభావముగా నిర్ణయించుట మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము నుంజనముగా ప్రపరించెనను స్పష్టము. ఇంతకు పూర్వము సంస్కృతముగాని ఆంధ్రముగాని శతనీయ ముగా గ్రహించిన విద్యార్థులకు, కన్నడములకు సంబంధించినదే కనుక, కన్నడమును శత్రువునకు కన్యము కాదు, చుటియు కాగూడదు.

మైసూరు విశ్వవిద్యాలయములో కన్నడమును నిర్బంధ శతనీయముగా నిర్ణయించుటవలన మైసూరునందలి వివిధభాష లలోను వికసితమైన దృఢములకు కొకపరిమితియు జరగ వలదు స్పష్టము. — డెయిలీపోస్టు.

వెట్టర్ వేటెంటు ఆయిల్ ఇంజనులు.

నులభదుగు యంత్రములును - చక్కని పరిశీలన - స్థూలనిర్మాణమును, నిరాటంకమును ముచ్చలైన నడకయు, ఈయంత్రములకు గొప్ప పరిభ్రాంతినిచ్చెనవి. అన్ని పరిమాణములలోని యంత్రములను అవసరమైనపుడు (Crude) చమురుతోనైనను, మంచి చమురుతోనైనను, నిజమునను నూనెతోనైనను, చక్కగా నడువజచ్చును.

వెట్టరు ఇంజనుల ప్రత్యేక ఉపయోగములు.

1. తపంతటనే లేంపులనిజే రగలొకటగల గొట్టము గలదు. ప్రారంభించుటకు పై లేంపు అవసరములేదు.
2. తగులబడిపోకుండనందు రగలొకటగలగొట్టములు ఇతర యంత్రముల యందు కొన్ని వారములలో చెడి పోవును. ఇటు కొన్ని వత్సరములకు చెడిపోవును.
3. ప్రేముడు బిత్తిడిన తగ్గించుటచే, యంత్రము స్వాధీనమున నుండును. 4. కట్టెతలలగుటకు మిక్కిలి తక్కువ. నడుపుటకు కావలసినంతకంటె నెక్కువచముడు వృధాగాకాదు. 5. లేవలలో నడపింపవచ్చును ఏ పరిమాణపుదానినైన 5 నిమిషములలో నడపవచ్చును. 6. బలకరములయిన పంచేయు భాగములను కొన్నిటిని ఎక్కువగా జరపరచి, స్థూలముగా నిర్మింపబడిన దగుటచే ఎక్కువకాలము పనిజేయును. 7. పీటగు ఇంజనులు విరాములు లేకుండ పనిచేయుటకు తగినవి. 8. పనిచేయు భాగములు బహు కొద్దియగుటచేత నిర్మాణములనుపు 9. ముఖ్యముగ పంచేయుభాగమునకు లేక చక్రమునకు అపాయము సంభవించినప్పుడు నూనె సప్లయ లేనంతట అగిపోవును. అందువలన యంత్రము నిజమును. కావున మరక్షితముగ నుండును. అనేకపరిమాణములలో స్టావులలో నున్నవి వెలకుగాని, ఇతర విషయములకుగాని దయచేసి మాకు వ్యాపిసిగను.

బెసు అందు కంపెని, లిమిటెడ్, ఇంజనీయరింగు డిపార్టుమెంటు, మదరాసు.

బ్యారన్ అందు కంపెని (Baron & Co.)

వారి మేలైన సునానన నవ్యపురొడి, నాదానపల్లెము.

ప్రెస్సును మూత గ్లాసును 1-కి రు. 0-4-0 డెక్ బుడ్లను రు. 2-8-0 పాకింగు పోస్టేజిలపై ప్రత్యేకము. మొదటితరం సాదానవ్యం 1-కి ,, 0-14-0 రెండవతరం 1-కి 0-12-0.

బ్యారన్ అందు కంపెని. 18 యె. సెంతులైక్ బీచ్, మదరాసు.

Amrutanjan

Best Indian Pain Balm.

తల నొప్పిలకు! నొప్పిలకు!!

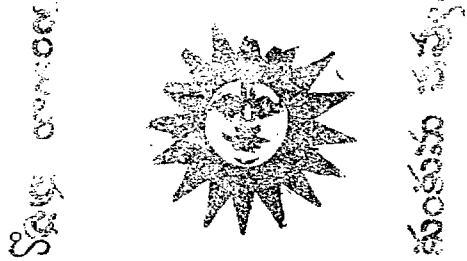
అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పిలకు పరమామృతము

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము
చక్కని డబ్బీలో నూనె సీసా 1-కి వెల 0-8-0
తలనొప్పిలమాన్యును, నాయువుపోట్ల పోన్యొట్టును
చర్మపునోపుల బారదోలును. పోట్లపోన్యొట్టును
వనము-లికలచే హిందూ దేశమందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.
నువాసన గలిగి యుండును.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుచెట్టిపేడి, మదరాసు.

కుంకుమ పువ్వు

వ్యవస్థాపక నిర్వహణకు నగు కుంకుమపువ్వు
మాచివద్ద దొరకును. కొనువారు మార్కెట్
ద్వారా నమనించుట. కరస్పాండెన్సు మొదలగు
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును :-

సీ. వారాధరణ లిండు కంపెనీ
(53) 31, హమ్మింగ్వి, బొంబాయి

గ్యాస్ మోటారు పాతశాల

హాటామోటారు నడుపుటకు, వాటిని బాగుచేయు
నందుకు తగినవిధము నిర్వహించు మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడు
చుటలో దోహదకాములు యేర్పరుపబడుచేయునో అది ఇది
కోయినపుడు స్వల్పముగానే యోగ్యులను యాయంభేదము
నల్లు అభ్యాసశ్రద్ధావల్లముగా ఈ పాతశాలలో, యూరోపియన్
కోర్సు నేర్పించబడును. ఇది తెండు మాసములలో నేర్పించి
గతిర్ను పెంబుబావివర్తనంచి లై సెన్సు యాప్టిచి పంపబడును.
యందుకు ఫీచు 40 రూపాయలు కట్టవలయును.

తిరిగి క్లాసులు జూన్ నెల 15 తేది నుండి ప్రారంభమగును.
క్లాసులో చేరవలసిన విద్యార్థులు మే 31 వ తేదికి గాని
అంతకు ముందుగాని భరఖాస్తాలు చేసికొనవలయును. పాఠ
సూచి విద్యార్థులకు బోనస్ తో నికసిండుటకు ఈ పాతశాలమును.
ఈ క్రింది చుట్టూరించుటకు ప్రాసీకోరుడు.

(41) గ్యాస్ లిండ్ కో, బ్రాదర్స్, మదరాసు
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

180 పువ్వుల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును బాల్వేకునుబునుబాండుకు స్వాభావిక
మైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుగుచున్నది.
ఈ ఉచిత పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలగజేసి
తీరిక స్థానికమును దృఢగాకమును అనుకూల్యుని ఇప్పించు
ను. ఈ పుస్తకము ఇనాం గా నీయబడును. పోస్టు చార్జీ
యు మేమే భరించుకొనెదము. పొటనే ప్యాకెటును.

వైద్యశాస్త్రి మనోజంకర్ గోవిందజీ,
ఆతంకర్ గోవిందాధారము, 157, బ్రాదర్స్, మదరాసు.

మోహనీ తైలము

5 తులముల నూనె సీసా 1-కి వెల 0-12-0

ఇది మనోహరముజేయు నిద్రాగ్ధులు, పీడల్లు.
ఆరోగ్యములు మొదలగు వారికి నుఖవిద్ర, విక్రాంతి నిచ్చును.
అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుచెట్టిపేడి, మదరాసు.

స్టీమ్ మోటారుబండ్లు

విశాఖపట్నంజిల్లా అనకాపల్లిలోనుండు శాధాకృష్ణ
స్టీమ్ ట్రాక్ సిటీ కంపెనీవారివద్ద ఈ 1916 సం॥ మేయి
1 వ తారీఖు లగాయితు మిక్కిలి నవీనపద్ధతుల ననుసరించి
చక్కని యేర్పాట్లతో ప్రయాణికుల సౌకర్యార్థము అనకా
పల్లి మాడుగుల గ్రామములకు చోడవరము వద్దాదిగ్రామముల
మార్గముగా స్టీమ్ మోటారుబండ్ల రాకపోకలు స్థాపించబడును.
ఈ బండ్లలో మొదటి రెండవ తరగతుల చోట్లు మాత్రమే
అనుకూలములును.

బండ్ల రాకపోకల కాలములవివరం.

(1) మాడుగులనుండి తెల్లవారి ౫.05 ని 8.05 కు బయలు
దేరి వద్దాది చోడవరములమీదుగా అనకాపల్లికి ౫.07 ని 45
కు చేరును. (2) అనకాపల్లినుండి తెల్లవారి ౫.10 ని 15 కు
బయలుదేరి చోడవరము వద్దాదిమీదుగా ౫.12 ని 30 కు
మాడుగుల చేరును. (3) మాడుగులనుండి ౫.౫౫ ౫.01 కు
బయలుదేరి వద్దాది చోడవరములమీదుగా ౫.03 ని 15 కు
అనకాపల్లి చేరును. (4) అనకాపల్లినుండి రాత్రి ౫.09 ని 20
కు బయలుదేరి చోడవరము వద్దాదిమీదుగా రాత్రి ౫.11
ని 35 కు మాడుగుల చేరును.

టిక్కెట్ల క్రయముల పట్టి.

టిక్కెట్ల వివరము	మొదటి తరగతి	రెండవ తరగతి
అనకాపల్లి - చోడవరము	0-12-0	0-6-0
అనకాపల్లి - వద్దాది	1-2-6	0-9-8
అనకాపల్లి - మాడుగుల	1-8-0	0-12-0
చోడవరము - వద్దాది	0-6-6	0-3-3
చోడవరము - మాడుగుల	0-12-0	0-6-0
వద్దాది - మాడుగుల	0-8-0	0-4-0

పాచ్చిక:- 11 వయస్సుకు పోయిన పిల్లలకు అర్హ
చార్జీలు వున్నవి. మొదటితరగతి ప్రయాణికులకు
25 పానులను రెండవతరగతి ప్రయాణికులకు 20 పాను
లను చార్జీలు విసహాయించబడును. ఇంతకు పాచ్చికు
5 పానులకు మైలు 1-కి 1 పై అనగా ఒక డబ్బుదీ పంతున
చార్జీ వున్నవి.

రాధాకృష్ణ స్టీమ్ ట్రాంసిట్ కంపెనీ, అనకాపల్లి.
ప్రాత్రయితు:- వాగులకొండ రాధాకృష్ణ శర్మ, మదరాసు.
N. Radhakrishniah,
148-149, Devarajamodali Street, Madras.

న దా చా ర ము

సాంఘిక శాస్త్రము

సాంఘిక శాస్త్రమును శ్రమకు మొదలు రాత్రి
తయారించుకొను అచరింపవలసిన విధులన్నియు ధర్మశాస్త్ర
వచనములతోను తెలుగు చరక ముఖ్యతాది వైద్యగ్రంథ
వచనోదాహరణములతోడను సంక్రమణము చేయుచు వానికి
తెలుగు భాష్యములు ఇందు వ్యాసించునాను.

దీనియందుగల విషయములు:- పౌరీశస్వరణము 15
విధములు, ఋగ్వేదీయ పౌరీశస్వరణము, పౌరీశకాల భర్మ
నీయములు, మార్కీపురీషాత్వవిధి, శాచవిధి, గంధూషవిధి,
గ్రాహ్యదంతకాష్టములు, దంతధావనకాష్టములు, నిషిద్ధ
తిధులు, ఋగ్వేదీయ పౌరీశస్వాన్నవిధి, యజుర్వేదీయ
పౌరీశస్వాన్నవిధి, స్వాహార్థ జపచారణము, ఊర్ధ్వ
పుండ్ర భస్మధారణవిధులు, తృచాకల్ప మార్గమునాగ్న-
పద్ధతి, పౌరీశసంక్రమణము, సూక్ష్మవిశ్లేషము, శుభధ్యానము,
ఆత్మవిజ్ఞానము, నమకచమక పౌరీశములు, యజ్ఞ, విష్ణు,
సారస్వతి, వసిష్ఠ, గణపతి, రాత్రి, స్వప్న సూక్తములు,
ఋగ్వేదీయ యజుర్వేదీయ భోజనవిధులు, భోజ్యపదార్థ
ములు భోజనసంకర జప్యసంక్రమణము, పంచాయతన స్థాపన
విధానము, యజ్ఞోపవీత ధారణవిధి, శ్రావ్యగం తైరాదివిధులు,
అమావాస్యాలిల తర్కములు, తాంబూలవిధి యన్న గునవి
విన్నయోగపు, అందలు పరిపకకగిది. 1-8-0.

ఇతరగ్రంథములకు లభించును.

విమలామా: ఎడిటరు స్వధర్మ ప్రచురణ, గుంటూరు.

మదరాసు మోటారు ఇంజనీయర్లు

283 24 జనరల్ సీటర్సురోడ్డు
మోటారురోడ్డు పోస్టు, మదరాసు.

మోటారుబండ్ల యంత్రవిద్యాబును, పనుపునిధానము
యి భోధనాభ్యాసముల గలపనును. ప్రత్యేక గమనిక:-
అనుబంధిభ్యాసములకు ఉచితముగవసతియు, భోజనాదికములు
నీ పీర్సులుచేయబడును. ప్రతి నెల ప్రధమమున క్లాసు ప్రారంభ
మగును. తయారైన వైద్యకరికి శిక్షాభ్యాసములును, స్వల్ప
సంఖ్యయే దీర్చికోపబడును. మేనేజరు గారికి ప్రాసీకోరవలెను.

ఆయుర్వేద ఔషధములు

అగస్త్యులవారి ప్రక్రియలు.

"అంధగృధ్రి, బూరకాల్ల తక్షణము పరిహారం"

7 పూటలలో మంచిగుణము. నిర్మయమైంది. ఇంకా
మేవానానోష్యులు, వాయువులు, వాపులు, నూతన నిలకడ
కీర్ణనోష్యులు, తిమిరము, అంధగృధ్రి కటివాతములు, చిరకాలపు
నడుమనోష్యులు మొదలగు వాట్ల కమృత మిదియే? పుచ్చు
కొనిన వెంటనే గుణము తెలియనగును. వెల రూ. 3-8-0.

"సర్వమేహకుష్ట కురారము"

ఈ సిద్ధౌషధము, మేహవైర్యనాతిమచ్చులు, గజచర్మ
ములు, కాళ్ళుచేతులు, ముక్కు, చెవులు, కండ్లు మొదలగు
అంగములను తినివేసేదీర్ఘములు, అడ్డకట్టలు, బిల్లెలు, సవ్యాయి
సంబంధముల కొంతులు, పీట్లకు దివ్యామృతము. రక్తకుద్దికి
రాజుపండ్రిది. 10 రోజులలో అపరిమితమైన గుణ మిచ్చును.
10 రోజులకు, వెల రూ. 5-0-0 5 రోజులకు వెల రూ. 3.
వైద్యౌషధములచే గుణములేనియెడల సామ్య వాదము
పంపబడును.

ఈ వైద్యుడు క్రిందిపుస్తకాలయమున దొరకును.

శ్రీత్యాగరాజశతకీరన స్వరావళి

స్వర, తాళ, గమక, సంజ్ఞాధానములతో కూడినది
చక్కనిదైంతు రూ. 8-8-0
గ్రంథకర్త "ప్రాచీన సంగీత పుస్తకశాల"
8/12, ఆలంగాత్తాపిల్లపేడి, తిరువల్లిక్కేడి, మదరాసు.

బంగారు పతకములను

మద్రాసులోను కలకత్తాలోను ఆయు
ర్వేదీ యాషధ ప్రదర్శనములయందు నిచ్చిరి.

జాంధూ ఫార్మస్యూటికల్

వచ్చును.

లేహములు, బిల్లెలు, మాత్రలు మొద
లగునవి యన్నియు శాస్త్రోక్త ప్రకారంబున
సిద్ధపరుచుదురు. వెలపట్టికకై వ్రాయుడు.
ఒకసారి చూచిన సంగతి తెలియును.

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయ భాష
లోనే జరుపవలయును.

చెన్నపురిలోను చెన్నపురి రాజధాని
లోను ఏజంట్లు కావలయును.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Aurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

ప్రతిదినమును ముఖ్యముగ వుపయోగకరమైనది

వైద్యవిద్య

దీనియందు మొదలు వైద్యభోధము నొందియున్నది.
144 పుటలుగల పుస్తకము మీ యింటివద్ద ఏ కర్మములేక
తిపోనేజి ఖర్చులు కూడ లేక మీకు యిప్పించేటట్లు వుండు.
తీసికొనుటకు నిష్ఠుమలేదా? నేడే ఒక పుస్తకమునకు
ప్రార్థించును. రాజవైద్య నారాయణజీ తేకవజీ,
188 20, చీనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

విక్టోరియా ఆసుపత్రి కాకినాడ

అంతరక్షములు సమస్త
బహుచక్కగా నేత్రరోగములు
బాగుజేయబడును. వైద్యులగును.

తామర తైలము

డబ్బీలెల 1-కి 0-4-0, 12-కి రూ. 2-10-0
అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుచెట్టిపేడి, మదరాసు.